

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1952
Февраль
14

ЧЕТВЕРГ
№ 30 (2460)

ӨРТӨӨ 20 КОП.

БОХУНГУ СӨЛУНДА:

Улуг чогаалчынын хүнүгө уткуштур (1 арын).
Часка уткуштур (1 арын).
А. Намзын—Тожунун аныяк колхозтарынын организас аныяк-агыый быжгып турар (1 арын).
Бистин эчис сорулгавыс—коммунизм (2 арын).

ПАРТИЯҢИ АМЫДЫРАЛ: С. Ирма—Эраин районда партия өөредилгези (3 арын).
В. Байр—Политөөредилгени бедик денселеге тургузар (3 арын).
Маршал Чойбалсанны хөөржүткени (3 арын).

Улус демократиянын чурттарында (4 арын).
Кореяда болушкуннар (4 арын).
Колхоз тургузушкунунун талазы-биле юридиктиг консультация (4 арында).
Тунисте байдалдар (4 арын).

Коммунистерниң саналдарын большевикчи боттандыраар

Бистин областч партия эге организацияларынын өчөт-сонгудалыг хуралдары болгаш чамдык районнарнын партия конференциялары болуп эрткилген.

Ол хуралдарга болгаш конференцияларга коммунистерниң идеикейкиг киржилгези болза, партия организацияларынын дайынчы аргалынын өзүлдесинин дугайын, партия-и-организастыг база партия-и-политиктиг ажилдыг деннелинин бедезинин көскүзү-биле херечилген. Коммунистер ажилчы чонун массазын авангардызында чоруп, совет кижилери ажил-агыый, культу тургузушкунунун сорулгаларын чедиишкенин күүседирине сырый мобилизастап, большевик партиянын бистин чуртувуска коммунизм тинделгези дээш организастык болгаш сорук кирикчи демиселинин ролун улам-на быжгылап туралар.

Партия хуралдары болгаш конференциялар сөөлгү чылда кылдыгган улуг ажилдарын түннелдерин кылдыгашан, партия организацияларынын мурнунда турар чаа сорулгаларын тодаргай шиттирлээн. Аяа коммунистерниң берген хөй яны саналдары калбарган, большевикчи шүгүмчүлел болгаш ботшүгүмчүлел болза, партия-и-организастыг болгаш политиктиг ажилдарын деннелин улам айнай бедидер, партия организастыг удурутур ажил-чорудулганын аргаларын сайзырангайжыдар дугайында, ажилчы чон-биле партия организацияларынын харылазын бүгү-ле хемчеглер-биле быжыдар дугайында партияниң массаларын сагыш салышкынын кызыгзар чок өзүшкунунун илергейлээшкин болган.

Партиянын иштики демократиясы дээр, партия организацияларында партияниң массалар ажилдап турары, коммунист бурзуу партиянын иштики ажилдарынын, бистин ажил-агыый, культу тургузушкуну-вустун бүгү айтыргаларын шиттирлээрине идеикейкиг кирип турары болур. Партия кижигунү болза, «партиянын сагыш-чурумун шыгыш сагыш, партиянын болгаш чурттуг политиктиг амыдыралыг идеикейкиг кирип, партиянын политиканын болгаш партия организастыг иштирлерин хөкөк кырынга чорудар» деп ВКП(б) Уставында чугаалап турар.

Партия хуралдарынын, конференцияларын болгаш пленумнарнын шиттирлери коммунистерниң адаандан өрү кээп турар саналдары-биле болгаш шүгүмчүлеллери-биле холбашкан. Ол болза, партия организацияларынын хүн-бурү практиктиг ажилдарында дайынчы чыгыр болгаш негелделер болур. Ол шиттирлерин күүселдезин чайгылыш чокка хандыраар — партия организастыг иш чугула сорулгазы. Партия ажилын моон сонгаар улам экижидеринин база коммунистерниң идеикейки болгаш бот-ажыл чорудулганын өстүренинги үндесини мында. Партия кижигунеринин үнүгө ээлдек дынчангыр болуру—бистин ажилыстыг большевикчи стилинин кол негелдеси. Массанын дуржулганын өөренип көрбөс удуртукчулар өзүлүг удуртукчулар болуп шыдаас.

Партияниң удуртулганы бо принципни утур болза, ажилга частырылдар чугаажок болур. Маана ВКП(б) Өвүр райкому чижек бол-

ган. Партиянын Өвүр райкомунун бюорозу элээн үр үенин иштинде коммунистерниң үнүн дынчап чөпсүмейн, шүгүмчүлелди болгаш ботшүгүмчүлелди калбартпай турган. Оон түннелинде чамдык ажил-агыый, политиктиг чугула сорулгаларын боттандыраарын район күүсетпэн. Районунуң чоокта чаа болуп эрткен партия конференциязынга келген делегаттар коммунистерниң бүгү-ле шүгүмчүлелчи саналдарын амыдырал кырынга боттандыраарын райкомун чаа сонгуткан составындан чөп негээр.

Коммунистерниң саналдарын күчтөөгөйл өөренип көрүбүшээр, оу амыдырал кырынга боттандыраар—партия организацияларынын дөрт хүлээлгези. Партиянын Эрэин райкому коммунистерниң өчөт-сонгудалыг хуралдарга саналдарын күүселдезинин дугайында айтыргаларын райкомун бюорозунга, пленумнарынга чугаалажып көөрүн планнаан болгаш доктаамал хыналдаларын организастап, эге организастыктан бо талазы-биле негелдени улгатырып турар. Ол ышкаш өске-даа райкомнарнын бюоролары партиянын өчөт-сонгудалыг хуралдарынын эрткен түннелдерин чугаалажып көргенин холбаштыр партия эге организацияларынын сорулгаларын айтырканнар. Бин-Хем районун Ленин аттыг колхозтун партия организастыг өчөт-сонгудалыг хуралга коммунистерниң берген саналдарынын күүселдезин боттандыраар талазы-биле багай эвес ажилдап турар. Бичангаш партия организастыгын практиктиг ажилы өчөттүг хурал сонда экижип турар демдектер эрткен ийи айларын иштинде тодаргай көзүлген.

Бичанга-даа, коммунистерниң өчөтүг саналдарын айна-ла өзү-хөвү барымдаалап хүлээп алыр, а оон сонда оу утуптар, илерээн четпестери оперативни-биле болгаш ажил-иши өзү-биле узуткаар дээш организастыг ажилдарын чорутпас таварылгалар партиянын чамдык организацияларында бар. Коммунистерниң саналдарын болгаш шүгүмчүлелдерин бюорократтыг байдал-биле көөр чоруктарга моон сонгаар эптежер аржажок. Большевикчи шүгүмчүлелдин болгаш ботшүгүмчүлелдин дузазы-биле бистер шак ындыг бюорократтарга улуур эптеш чок демисежир ужурулгус.

Коммунистерниң саналдарын амыдыралга күүседир дугайында партия эге организацияларынын харысалгазын бедитпешээр, партия райкомнары болза, оларнын үнүгө дынчангыр болуп, оларнын ажилыг практиктиг дузаны көргүзөр, хүлээп алган шиттирлерин күүселдезин хынаар болгаш организастаар херек. Шүгүмчүлел шылдыр дээш хүлээп алыр чугула, а ынчалза-даа, кол-ла чүве болза, ажилда чазыгланы болгаш четпестери большевикчи өзү-биле эдил алыр, чаа, депшилгелги, мурнакчы чүүлдерни деткири, кадрларны большевикчи принципальдыг база четпестерге эптеш чок болур чорукка кижизидери болур.

Партиянын иштики ажилынын деннели бедик болган тудум-на, партия организация бурзуунуң ажилыгга бүгү коммунистер сырый катыжып дузалашкан тудум-на—бистин ниити ажилыстыг чедиишкениери улуг болур.

ССРЭ-ниң Дээди Советиниң сессиязынга алдар кылдыр

Чурттуң мурнуу районнарынга ажылгаар көдээ ажил-агыый машиналары

КИРОВ. Көдээ ажил-агыый машиналар тудуунун Киров заводунун коллектив ам чакы хову ажилдаар калбартып турар чурттуң мурнуу районнарынга ажылгаар дериг-херекселерни белеткен турар. Узбек, Туркмен, Таджик, Казах болгаш Киргиз ССР-лерге 3 муң хире «ЗИГ-ЗАГ» деп илчилерни кылып чоруткан, оон иштинде дыка хөй тарылга болгаш ногаз аймааның дискалыг илчилери бар.

Көдээ ажил-агыыйны чыгырларын хуусаа бетинде доозарынга стахановчу ажилдар улуг ролду ойнап турар. Чыкчы Уфимцев хүн-бурүнүн нормазын бүдүн чартык катап ажыр күүседип турар. Прессовщик Чеснокова биле стачочник Дубовцева олар рекордчу ажилдап туралар. ССРЭ-ниң Дээди Советиниң сессиязынга алдар кылдыр ол күш-ажылчы ээлчегте туруп, февралдын онаалгаларын күүсеткен.

Бин-Хемниң сонгу талакы эринде Ий деп доора кирген бичи агым сулгул хемчигештиг аксында «Май 1» колхоз үш чыл мурнунда тургустунган. Ол колхозтун төвү амгы үеде дүрген темпи-биле өзүп турар. Ында ам чуртталганың 25 бакчынары, колхозтун клубу, магазин бар. Эге школанын тудуунун хана-

Магнитогоржунуң кыйгыры-биле

НИЖНИЙ ТАГИЛ. Эш И. В. Сталинга Магнитогорскиниң металлургуларынн чоруткан чагазын Ново-Тагил заводунда изин-биле леткип турар. Магнитогорскижилерниң кыйгырын өзүгээр продукцияны бот-өртөөнүн чигелдезинден муң-муң тонна кааны, шойну, прокатты пландан ажыр бо чылы бээр болгаш 9 миллион рубльди камнап алыр деп шиттирлээн.

Ново-Тагилдин металлургулары боттарынын сөзүн ажил-херек-биле быжгылап турар. Бирги болгаш ийги шехтин кан эзилдикчилери эзилдирип бурзуунун ийи дугаарын графиктен бүдүн чартык азы ийи шак эрте доозуп турар. Ушкү печаканың доменщиктери план коэффициентин 10 хуу экижиткенер. Федоровтук, Денежкинниң, Поперкинниң ээлчег коллективтери пландан ажыр чүс-чүс тонна металлды эзилдиргенер.

Магнитогорскиниң металлургуларынын чагазын Высокогорскиниң болгаш Лебяжинскиниң руда эгелдеринин дагыжылары Нижегород Куйбышев аттыг заводунун металлургулары изин-биле леткип туралар. (СЭТА).

Мурнуу чүкте хову ажилдары

БАКУ. Суггур чаыстарнын сонда республиканын ховулуг районнарында чыгыг хүниер болуп турар. Астрахан-Базарский районкуң колхозтары чазын чажар тарааларын тарылгазын кирипкен. Чоокчу хүнерде мурнуу зонанын районнары тараа болгаш тараа-бобы культураларынын тарылгазын эгелээр. Элээн каш колхозтарда снген тарылганы эгелээр болгаш күзүн чашкан бүгү шөлдери минералдыг удобрение-биле химишдилгезин чорудуп турар.

КРАСНОДАР. Пластунский районнарында хову ажилдары эгелээр. Күзүн чашкан черлерни химишдил турар Шөлдөргө чурт болгаш минералдыг удобрениелери сөөртүп төккен. Трактор бригадалары септеле ажилдарын доозуп, тракторларны болгаш кожудла чепсек-херекселерин хову турлагаларын үндүрген.

Кубанын Кара далай эринин колхозтары чакы ажилдарын калбартып турар. Эрте тарыыр культураларын черин андырып удобрениелери сөөртүп үндүрген. Колхозтар редис, моркозь, эрте тарыыр картофельдин тарылгазын чорудуп турар. (СЭТА).

Н. В. Гогольдун өлгөн хүнүнден бээр чүс чыл болганыга Улуг чогаалчынын хүнүгө уткуштур

ВЕЛИКИЕ СОРОЧИНЫ. (Полтава область). Н. В. Гогольдун литература-мемориалдыг музейинин коллективни чогаалчыны амыдыралынын болгаш литература ажилдарынын дугайында көжүп «орук» делегелениң экспозициязын кылып дооскан. СЭТА-нын корреспондентиниң биле беседазыга музейниң директору Козленконуң чугаалааны болза:

Бистин тургускан делегелесте Великий Байракче, оон сонда Савинцаже, Солончыже болгаш районун өске-даа суурларынче чорудар. Музейниң эртем ажилдакчызы Сердюк колхозтарга лекциялар номчуур болгаш Н. В. Гогольдун чогаал ажилдарынын дугайында беседаларын чорудар. Суурнун ортумак шкөлөзанын башкылары болгаш өөреникчилери чогаалчынын адын эдилген колхоз клубунда үргүлчүнү гогольчу булунун тургузуп турар. Гогольдун

дүрү-хөвирин ажылгаан В. И. Ленин, И. В. Сталиннын ажилдарынын, Н. В. Гогольдун чогаалдарын болгаш оон дугайында критиктиг литератураларын ында делгеп салган.

ДАУГАЙ. (Вильнюс-область). Улуг орус чогаалчынын чогаалдары литва тараачынарнын ортузунда улуг неперээшкин-биле ажыгалынып турар. «Советская Литва» колхозтун барык-ла кежигүн бүрүзүнүн бажынында Н. В. Гогольдун номнары бар. «Өлүг сүзенинер» деп поэмазын талазы-биле номчукчулар конференциязынга белеткелдер клубта, номчулга бажынында эгелээр. Башкы А. Баранускайениң удуртканын ший бөлгүмү «Кадайланышкын» деп комедияны белеткен турар.

Гогольдун кежээлери ол ышкаш «Жальгирис», «Мусу атейтис» болгаш районун өске-даа көдээ ажил-агыый артельдеринде эртып турар. (СЭТА).

Улуг орус чогаалчы

Улуг орус улустун чогаалчысы Николай Васильевич Гогольдун өлгөнүнден бээр чүс чыл оон совет улус демделеп эртерер. Улуг критик чогаалчы В. Г. Белинский:

«Гоголь—амгы Россиянын бирги чогаалчызы болгаш улуг талантылыг генийлиг драматург.» деп чугаалаан. В. Г. Белинский Н. В. Гогольдун шак ынчаар үнелеп чоран, Н. В. Гоголь дыка хөй кайгамчыкты эки чогаалдарын чогаалып бижээр. Н. В. Гоголь болза, кайгамчыктыг солун болгаш чидик сөөстерлиг «Өлүг сүзенинер» деп комедия чогаалдын автору. Ол дардалып турган бодунун чонунун арберге амыдыралын илередип, эрги хаанын эрге-чагырганын шаанга кээр шүгүмчүлел, кыргыш дошкуну-биле шодуп чоран. Ол бодунун «Өлүг сүзенинер» деп номун 1841 чылда бижип үндүрген.

Н. В. Гоголь 1836 чылда, хаанын эрге-чагырганын төлөөлөрүнүн, ылангыя көдээ байларын чөгенич чүве билбегин илереткен «Ревизор» деп комедияны бижээр. Улуг чогаалчынын ол өлүм чок чогаалы 1836 чылда-ла Петербург театрларынын сценазынга үнүп эгелээр. Өлүм чок, чидик уткалыг чогаал оон эгелээр-ле чонун изиг хандыкшылын, ханы сонугураалын бодунче

хаара тудуп, массанын чарыш чок чогаалы апарган. Николай Васильевич Гогольдун ол кайгамчык тергин чогаалы ам бистин хөй националдыг делем чуртувустун бүгү дылдарында очулдуртунган болгаш совет литератураның фондузунга алдын эртин болуп артар-даа. Ылангыя тыва дылда очулдуртугаш, национал театрынын сценазынга 1951 чылдан бээр үнүп эгелээр.

Бичангаш бистин областын шкөлөчүлери болгаш ажилчы чону Совет Эвилелинин өске бүгү шкөлөчүлери, ажилчы чону-биле калы улуг чогаалчыны хымык чогаалдарын күзелдин-биле өөренип турар бис. Хөй номчукчулар ам оон «Миргород», «Өлүг сүзенинер», «Ревизор» деп чогаалдарын номчул турарлар. Николай Васильевич Гогольдун өлгөнүнден бээр чүс чыл оюнун демделегинге белеткелди ол.

Орус улустун улуг драматургу Николай Васильевичиниң өлгө-ле чүс чыл болган оюлга уткуштур оон чогаалчыны ажилы, амыдыралыгга хамаарышкан литературалыг кежээлери, номчулга конференцияларынын тус-тус шкөлөчүлери, культура бажынарынга, клубтарга, библиотекаларга, номчулга бажынарынга организастап эртерер.

ЧАСКА УТКУШТУР

ОБЛАСТЫН МУРНАКЧЫ КОЛХОЗУНДА

Улуг-Хем районда Ленин аттыг көдээ ажил-агыый артели часкы тарылга белеткелди бүгү тала-биле эки чорудуп турар.

Часкы тарылгага хереглээр үрезини бүрүн белеткээр. Аг херекселдерин, тараа арыглаар машиналарын, тараа хораннаар дооскаарын, андазыннарны, илчилерни септеп турар болгаш 27 шамак өдөкти тарылга шөлдүндө төккөө.

Колхозтун 7 трактористери МТС-те септеле кылып ажилдап турар болгаш 2 кижик трактористер курзунда өөренип турар.

Ол ышкаш часкы тарылганың өске-даа белеткелдери эки чоруп турар.

УРЕЗИН АРЫГЛААРЫНЫҢ МУРНАКЧЫЗЫ

Танды районун «Кызыл партия» колхозта эш Зайцевтиң бригадирлээн № 2 бригада келир чылдагы дүжүттүг үрезинин бедик шынарлыг арыглап турар.

Оон иштинде Писаловтун удурткан звеносу электржиткен тараа арыглаар машиналар-биле 200 тонна ажыг кызыл-тас үрезинин арыглаан. Ук звено 2 ээлчег-биле дун-хүн чок ажилдап, «ВИМ», «Клейтон» деп триерлер-биле үрезини бедик шынарлыг арыглап турарлар.

Колхозчулар Көк-Сарыг, Долзат-маа, Писалова олар ажылга кызымак ажилдап, үлүг нормазын үргүлчү ажыр күүседип турарлар. Ук звено кызыл-тас үрезинин арыглаар планын ам удавас чедиишкенин-биле доозар деп турар.

УРЕЗИН УРУУШКУНУ

Улуг-Хем районун Хайракан сумузуна Ворошилов аттыг көдээ ажил-агыый артели 1952 чылдагы тарылгазынын үрезинин четири-биле уруп алган. Чуд дизе, 450 центнер кызыл-тас, 200 центнер сула, 20 центнер чиге-тараа, 200 центнер арбай үрезинин арыглап алган. Бичангаш колхоз бо чылын бодунун үрезини-биле бүрүн хандырттып турар.

Колхозта часкы тарылганың оон өске белеткел: чепсек-херексел септелези, агротехниктиг хемчеглер чоруп турар.

Тожунуң аныяк колхозтарынын организас, ажил-агыый быжгып турар

Тожу районга үш чыл бурунгаар—1949 чылда баштайгы ийи колхоз тургустунган. Ол колхозтар Өдүгөн, Хам-Сыра, Улуг-Даг, Бин-Хем, Доора-Хем сумуларын көшүп амыдыралдыг, ан мал ажилдыг күш-ажылчы араттарынын инициативазы-биле организастатынган.

Большевик партиянын, совет чазактын хүн-бурдун көргүзүп турар эгертимес дузаламчызынга даян-гаш, районун аныяк колхозтары организас, ажил-агыый талазы-биле элээн быжгып, быдаргай хуу ажил-агыыйнын мурнуун боттарынын артык күштүүн көргүзүп турар. 1950 чылдын төнчүзүндө районкуң күш-ажылчы арат ажил-агыыйларынын 33,6 хуузу коллективизацияда кирген турган болза, 1951 чылдын төнчүзүндө 69,4 хуузу кирген. Арат ажил-агыыйларын бүгү малынын 74,4 хуузу ам колхозтарнын шиттирлери мал болуп турар. Ол мал чыл-бурү өзүп турар. «Май 1» колхоз 1951 чылда мал өстүрениннин планын 123 хуу, «Совет Тыва» колхоз 129,4 хуу күүсеткен.

Колхозтар 1951 чылда күрүнеге дуjaar дүк планын 226,2 хуу, эт планын 111,8 хуу күүсеткен.

Чуртталга бажынарынын, культура амыдыралдын болгаш мал кажаалдарынын тудулгалары колхозтарда дүргенин-биле өзүп турар. Эрткен үш чылдын мурнунда чангыс өргөндө чок турган Доора-Хемниң Адыр-Кежигде ам аныяк «Совет Тыва» колхозтун сууру тургустунган.

Бин-Хемниң сонгу талакы эринде Ий деп доора кирген бичи агым сулгул хемчигештиг аксында «Май 1» колхоз үш чыл мурнунда тургустунган. Ол колхозтун төвү амгы үеде дүрген темпи-биле өзүп турар. Ында ам чуртталганың 25 бакчынары, колхозтун клубу, магазин бар. Эге школанын тудуунун хана-

зын тудуп дооскан, ол школа бо чылын ажытынар. Ий хемини агым-ында суг күжү-биле ажилдаар электростанциязынын тудуу доостур чедип турар. Колхозчу тудулгучулар бо чылын Ильичиниң лампазын Тожуга бир-ле дугаарында чырыдарын хүлээнин алган чүткүлдүг ажилдап туралар.

Үш чылдын мурнунда Өдүгенин, Хам-Сыранын, Улуг-Дагнын эзим аргаларын кезип аниап амыдырап, алажы чадырларга чурттап чоран, амгы үеде «Май 1» колхозтун колхозчулары эштер Мойнакпан, Таан-ай, Андылай, Хаалга, Алдын-оол олар тудуг ажилынын нарын аргаларында дүргени-биле мергежиң, үлүг нормазын доктаамал 150—200 хуу күүседип турар.

Колхозтарынын организас, ажил-агыый талазы-биле өзүп, быжгып турарын оларнын орулгаларынын доктаамал өзүлдези херечилеп турар. «Май 1» колхозтун 1950 чылда ниити орулгазы 276700 рубль турган болза, 1951 чылда 415000 рубль чедир өскөн. Оон иштинде өлүк ты-выжындан 1950 чылда 183.692 рубль орулга алган болза 1951 чылда 245.137 рубль орулганы алган.

«Совет Тыва» колхозтун ниити орулгазы 1950 чылда 110.631 рубль турган, а 1951 чылда 240.539 рубль азы ийи катаптан ажыг өскөн. Ол колхоз өлүк тывыжындан 1950 чылда 68.950 рубль орулга алган болза 1951 чылда 164.189 рубль алган. Орулгалын өзүлдези-биле холбаштыр колхозчуларнын бодунга алыр ажыг көвүдөп турары билдингир. Бо чылын «Май 1» колхозта бир күш-хүнүгө 9 рубль 50 копейка, а «Совет Тыва» колхозта 8 рубль онаажып турар.

Колхозчуларын аразында колхозтук байлаан көвүдөдиринге улуг салышкынын кирип турар мурнакчы анчы колхозчулар чыл бүрү

өзүп турар, чижээлээр, 1951 чылдын IV кварталында «Май 1» колхозта Ак Мырлаа 7193 рубльдин, Дембирел 6916 рубльдин, Кол Дажы-Серен 7063 рубльдин, Дамыкай 6912 рубльдин, Дадыйбан 6887 рубльдин, 78 харлыг Мөндүлге 5503 рубльдин, херэжең Ак-Дензине 3955 рубльдин өлүүн колхозка дужааганнар.

«Совет Тыва» колхозта Бараан Мырлаа 6000 рубльдин, Ламажап 7700 рубльдин, Дочпунган 6000 рубльдин, херэжең Куку 1090 рубльдин өлүүн колхозка дужааганнар.

Районун колхозтарынга большевик партиянын, совет чазактын көргүзүп турар материал-техниктиг дузаламчызы улам өзүп турар. Чүгө эрткен 1951 чылда Тожу районун аныяк колхозтары курунден 15 муң рубльдин дедир эсцитимес, 220 муң рубльдин узун хуусаалыг чээли-лерин болгаш тудулгаларга хереглээр 2500 кубометр ыяшты халаска алган.

Партиянын болгаш чазактын берип турар улуг дузаламчызынга даянымшаан, районун аныяк колхозтарынын кыска үеде чедип алган ажил-агыый болгаш культура тургузушкунунун чедиишкенини коллективтиг ажил-агыыйн хуу быдаргай ажил-агыыйн мурнуун артык күштүүн көргүзүп, бодунун салдарын хуу ажил-агыыйг күш-ажылчы араттарга көргүзүп турар. 1951 чылдын декабрыла Сыстыг-Хем болгаш Севи сумуларынын күш-ажылчы араттары «Сталинчорук» деп чаа көдээ ажил-агыый артелини тургусканнар. Ол колхоз бодунун ажил-агыыйн көдээ ажил-агыый артелиниң Уставын өзүгээр эгелеп чоруда берген.

Ындыг болза-даа, колхозтарнын ажилында болгаш оларны удур-

А. НАМЗЫН,

ВКП(б) Тожу райкомунун секретари.

ПОЛИТШКОЛАЛАРНЫҢ ПРОПАГАНДИСТЕРИНГЕ ДУЗАЛАМЧЫ

Бистин эчис сорулгавыс — коммунизм

(Уланчымы, Эгези № 29 «Шында»)

Чуртту индустриализаастааны болгаш кедээ ажил-агыйны коллективизаастааны хоорай биле кедээниң аразында удуранышкыкты алып тийлээрине чугула үе болган. Эш Сталинниң 1934 чылда партияның XVII съездине кылган бодунун илеткелнге айтканы болза: «Хоорай биле кедээниң аразында удуранышкык чидип турар. Хоорай болза, тараачыларны мөлчүрүп төү турганын ам ындыг эвес апарган. Хоорай биле кедээниң аразында ажил-агыйны болгаш культураның талазы-биле тудуш харылаанын удаанын улам-на быжыгып кел чыдар. Кедээ ам хоорайдан болгаш оң үлөтүрүнден — тракторларны, кедээ ажил-агый машиналарын, автомобильдерни болгаш кижилер, чепсектер талазы-биле дузаланын апарарлар. Кедээ ам боду машина-трактор станциялар, септелге мастерскаялары, колхозтарны чүзүп-бүрү үлөтүрүп бүүдүрүлгелери, улуг эвес электростанциялары чегерлеп бодунун үлөтүрүп апарган. Хоорай биле кедээниң аразында культураның дуп чок тамызы долдунуп кел чыдар» (И. В. Сталин. Ленинизмниң айтыргылары 11 үндүргени, арын 458).

Социалист тургузуушкунун чаа-чаа чедишкенириниң сөөлүгү сталинчы беш чылдарының дүргүзүндө хоорай биле кедээниң аразында ажил-агый болгаш культура харылааларынын оон ынай быжыкканын түндүктө хоорай биле кедээниң аразында удуранышкык чок болуп турар деп ам чугаалап болур. Ынчалза-даа хоорай биле кедээниң аразында турган удуранышкыктын артыкчызы болуп ылгаллар ам-даа хоорай биле кедээниң аразында эл-эң бар болуп артып турар. Ол ылгалдарны узуткаары ам-даа узун үени негеп турар болгаш социалист кедээ ажил-агыйны бүүдүрүчкү күштериниң улам ынай көдүрүшкү күчүнүн суурунга болдунар.

Кедээ ажил-агыйны материал-бүүдүрүлгө суурунун өзүлдезин тайылбырлап турар саннарын дайын сөөлүндөгү сталинчы беш чылды күөстөткенин түндүктө дугайында дугайында ССРЭ-ниң Курлпан чериниң болгаш ССРЭ-ниң Төп Статистика Эргелелиниң медээлеринден манаа көргүзери ачыктыг. Кедээ ажил-агыйны электржилигиниң өзүлдезин, кедээ суурларда чырыдышыккын албан черлериниң четкиниң көвүдөшкенин пропаганда кизилер көргүзөр. Колхозтун, МТС, совхозтун, районун, областы, крайны чаратын өскөргөткенин көргүзүп турар ол чериниң фактыларын пропаганда манаа ажыглаары чугула.

Хоорай биле кедээниң аразында ылгалдарны чыткени-биле калы кедээ ажил-агый-биле үлөтүрүңү аразында ылгалдар чиде эвес деп дыннакчыларга чугула чоруп турда тайылбырлаары чугула. Улус ажил-агыйны ийи агы адырлары болуп үлөтүрү биле кедээ ажил-агый коммунизм үезинде-даа турар апар. В. И. Ленинниң айтканы болза, «Чер ажилынын мырнай чайла-тымыс оңа чүүдери бар» ол оңа чүүдөлөргө хамааржыр чүүдөр болза: бирезде, кедээ ажил-агый үнүштериниң биологтук оңа чүүдөри-биле долбашкан ажилчы үе-биле бүүдүрүлгенин шак үезиниң аразында ылгалы, ийде, кедээ ажил-агый машиналарын чылдыг дүргүзүндө кончуг кыска үеде ажыглаары; үште, кедээ ажил-агый бүүдүрүлгенин дегем чер-девискээрге чорудар. «Ол оңа чүүдөлөрүн хараязы-биле чер ажилында улуг машина индустриязы оң үлөтүрүдө бар болуп турар бүү-ле бар демдектери-биле каган-даа ылгатканыс болур» — деп В. И. Ленин бижээн. (В. И. Ленин. Чогаалдар, том 5, арын 125).

Манаа холбаштыр индустрияны күш-ажылында кедээ ажил-агыйны күш-ажылынын ылгалыр оңа чүүдөлери турар-даа апар. Хоорай биле кедээниң аразында удуранышкыкты узуткааны-биле чегерлештир угаан ажилчы биле күш-ажылдын аразында удуранышкык база чидер. Бу сорулганы шийтирлээриниң оруу ажилчыны агынның культура-техниктиг дененинин көдүрүшкүнүн ижеер-техниктиг күш-ажылдын ажилдакчыларынын дененинге чедери болуп деп эш Сталин чугаалап турар. Бүгү ажилчыларны болгаш тараачыларны культурулуг болгаш билигил болдулары — бистин сорулгавыс болуп деп эш Сталин өөредип турар. Ажилчы чоңа эртемче, өөредилге орукту чүгле совет социалист тургузуу ажыды берген дээрзинче дыннакчыларны кичээниң пропаганда илеткелчилер болуп деп эш Сталин чугаалап турар. Бүгү ажилчыларны болгаш тараачыларны культурулуг болгаш билигил болдулары — бистин сорулгавыс болуп деп эш Сталин өөредип турар. Ажилчы чоңа эртемче, өөредилге орукту чүгле совет социалист тургузуу ажыды берген дээрзинче дыннакчыларны кичээниң пропаганда илеткелчилер болуп деп эш Сталин чугаалап турар.

Угаан ажилчы-биле күш-ажылдын аразында удуранышкыкты узуткааны биле чегерлештир угаан ажилчы биле күш-ажылдын аразында удуранышкык база чидер. Бу сорулганы шийтирлээриниң оруу ажилчыны агынның культура-техниктиг дененинин көдүрүшкүнүн ижеер-техниктиг күш-ажылдын ажилдакчыларынын дененинге чедери болуп деп эш Сталин чугаалап турар. Бүгү ажилчыларны болгаш тараачыларны культурулуг болгаш билигил болдулары — бистин сорулгавыс болуп деп эш Сталин өөредип турар. Ажилчы чоңа эртемче, өөредилге орукту чүгле совет социалист тургузуу ажыды берген дээрзинче дыннакчыларны кичээниң пропаганда илеткелчилер болуп деп эш Сталин чугаалап турар. Бүгү ажилчыларны болгаш тараачыларны культурулуг болгаш билигил болдулары — бистин сорулгавыс болуп деп эш Сталин өөредип турар. Ажилчы чоңа эртемче, өөредилге орукту чүгле совет социалист тургузуу ажыды берген дээрзинче дыннакчыларны кичээниң пропаганда илеткелчилер болуп деп эш Сталин чугаалап турар.

тун, МТС-тиң, совхозтун, ажилдакчыларның ортузундан өөренип турарларны санынын дугайын көргүзери чугула.

Угаан ажилчы-биле күш-ажылдын аразында удуранышкыкты узуткааны биле чегерлештир угаан ажилчы биле күш-ажылдын аразында удуранышкык база чидер. Бу сорулганы шийтирлээриниң оруу ажилчыны агынның культура-техниктиг дененинин көдүрүшкүнүн ижеер-техниктиг күш-ажылдын ажилдакчыларынын дененинге чедери болуп деп эш Сталин чугаалап турар. Бүгү ажилчыларны болгаш тараачыларны культурулуг болгаш билигил болдулары — бистин сорулгавыс болуп деп эш Сталин өөредип турар. Ажилчы чоңа эртемче, өөредилге орукту чүгле совет социалист тургузуу ажыды берген дээрзинче дыннакчыларны кичээниң пропаганда илеткелчилер болуп деп эш Сталин чугаалап турар.

Бот-кичээл ажилына онаалга. «Социализмден коммунизмче шилчилгениң оруктары» деп бөлүктүн ийги кезэни (өөредилге номунун 208—216 арынын) номчурун дыннакчыларга пропаганда илеткелчилер.

Беседага айтыргылар. «Социализмден коммунизмче шилчилгениң оруктары» деп бөлүктүн ийги кезэни талазы-биле беседала мындаг чижектиг план-биле чорудуп болур:

1. Социалист өнчү бүүгү хемчеглер-биле быжыглаары чүгө эргеж чугула?
 2. Хоорай биле кедээниң аразында турган удуранышкыктын артыкчыларын узуткаарыны аргазы кандыгы?
 3. Күш-ажыл биле угаан ажилчынын аразында удуранышкык канчаар узуткааны турары?
- Социализмден коммунизмче чоруту шилчилгениң чорудулганында нинти өнчү бүүгү хемчеглер-биле быжыглаары болгаш хөгжүдери чүгө эргеж чугула болуру дээр дугайында айтыргыны чугаалажырындык беседала эгелээ чогур. Дыннакчылар боттарыны бүүдүрүлгенин, колхозунун, МТС, совхозунун амдыралындан бүүдүрүлгө фондусу канчаар калбарып, социалист өнчү канчаар өзүп турары дээр дугайында фактыларны болгаш чижектерни боттарыны чугаалажырындык көргүзүп турары чеди алыр дээр пропаганда илеткелчилер.

Күрүне өнчүзүңү кол ролон, ону бүүгү хемчеглер-биле быжыглаарынын, улустун байлактарынын хоралдакчыларынга удуранышкыкты алып чыгарып, социалист өнчү канчаар өзүп турары дээр дугайында фактыларны болгаш чижектерни боттарыны чугаалажырындык көргүзүп турары чеди алыр дээр пропаганда илеткелчилер.

Хоорай биле кедээниң аразында угаан ажилчы биле күш-ажылдын аразында удуранышкыкты алып чыгарып, социалист өнчү канчаар өзүп турары дээр дугайында фактыларны болгаш чижектерни боттарыны чугаалажырындык көргүзүп турары чеди алыр дээр пропаганда илеткелчилер. Күрүне өнчүзүңү кол ролон, ону бүүгү хемчеглер-биле быжыглаарынын, улустун байлактарынын хоралдакчыларынга удуранышкыкты алып чыгарып, социалист өнчү канчаар өзүп турары дээр дугайында фактыларны болгаш чижектерни боттарыны чугаалажырындык көргүзүп турары чеди алыр дээр пропаганда илеткелчилер.

«Ленин—Сталинниң партиязы совет улусту коммунизмче чорудуп ора» деп теманың үшкү бөлүгүн ийи кичээлдерге өөренери сумелээр. Теманың бо бөлүгүнү талазы-биле бирги кичээлди: совет күрүне—коммунизм тургузарынын чепсээ, коммунист партия—коммунизм дээр демиселге удурукчу күш деп айтыргыларны өөренери чорудар. Ийги кичээлди: массаларны коммунизмге өзүзүңа кижиздириңиң айтыргыларынга чорудар.

Пропаганда чугаазы. «Ленин—Сталинниң партиязы совет улусту коммунизмче чорудуп ора» деп бөлүктүн бирги кезээни талазы-биле чугааны мындаг чижектиг план-биле чорудулары сумелээр:

1. Совет күрүне — коммунизм тургузары дээр демиселге совет улустун кол чепсээ.
 2. Капиталист хүрээлээшкн.
 3. Совет күрүне бүүгү хемчеглер-биле быжыглаарынын эргеж чугулазы.
 4. Ленин—Сталинниң партиязы—коммунизм тургузары дээр совет улустун демиселиниң орук киирикчи болгаш организакчызы.
 5. Коммунист партия — совет улустун баштыкчызы, удурукчузу болгаш башкызы.
- Чугаага белеткенип турар үезинде пропаганда илеткелчилер, ВКП(б) ТК-ның ажилынын дугайында партияның XVIII съездине И. В. Сталинниң өткөттүг илеткелчи өөренип алыр. Коммунизм дээр демиселге Совет күрүне ролунун дугайында чугааны эгелээш пропаганда илеткелчилер, коммунист партияга удурукчу Совет күрүне болза, чурттуң социа-

листиг чаартылганын, бүүдүрүлгениң болгаш культураның үзүктөл чок өзүлдезин, ССРЭ-нин камгаланыр күш-күчүзүн хандырып турар шийтирлиг күш болуп деп дыннакчыларга саягындар.

Коммунизм дээр демиселге бистин улустун кол чепсээ совет күрүне болуп деп пропаганда илеткелчилерге тайылбырлаар. Социализмден коммунизмге чоруту шилчилгениң үезинде совет күрүне организак, ажил-агый болгаш культура кижиздилгелер ажилы оңа чугула ужу-дузалыг.

Чурттуң бүүдүрүлгенин бүү-ле шийтирлиг кол чепсектерин совет күрүне ээлеп турар. Улус ажил-агыйны бүү-ле адырларын медресдин-биле, планын-биле күрүне удуруп турар. Эртем өзүзү-биле чогааткан улус ажил-агыйның планына үндөйлөш, чурттуң ажил-агый амдыралын совет күрүне башкарып, толардып турар. Күш-ажылды социалист принципни боттандырып хандырышаан, продуктуларын бүүдүрүлгенин, хуваарынын үргүлчү болгаш шыгыгы контролон күрүне боттандырып турар.

Нинти социалист өнчүзүн Совет күрүне шыгыгы камгалап турар дээр беседала чугаага оңа демделээ чогур. Оорлардан болгаш самчыдакчылардан улустун байлаан күрүне камгалап турар. Күрүне эргеж чугулазынын организакчы ажилчорудулганын ол талазы-биле ажил-чорудулганы болза, социалист тургузуунун тургустарын быжыглаарына болгаш хөгжүдериңе, социализмден коммунизмче шилчилгениң байдалдары тургузарына аажок улуг ужу-дузалыг. Ынчалгаш совет кижилерниң хүлээлгелер—социалист нинти өнчүзүн быжыглаар болгаш камгалаар талазы-биле күрүне организакчы бүүгү хемчег-биле дегенер болгаш оларга дузалажыр.

Совет улус капиталист хүрээлээшкенин байдала турда коммунизмни тургузуп турар деп пропаганда илеткелчилер. Ындыг төлөздө бистин улус империалист арастандарынын талазындан ССРЭ-же халлаашкынын айымынын дугайын, делегей реакцияларынын талазындан бистин чуртка капиталист өзү-чуруму боо-чепсектиң күжү-биле катал тургузарын оралдажып болурун дугайын кезээде сактыр ужураар. АКШ болгаш Англияны империалисттеринге күтүктөн гитлерлиг Германияны бистин Төрөн чуртувусче оор өзү-биле халлаашкы болза, империализмниң шыдаваан оралдажыкчыларынын бирээни болуп деп пропаганда илеткелчилерге саягындар. Ол оралдажыкчыларны англи-америк империалисттер ам-даа соксатпааннар. Ол дугайын оларны ССРЭ-ге болгаш улус демократияны чурттарына удурукчулардан чаа дайын белеткериңиң агрессивлиг политиказы херечилеп турар. Ынчалгаш совет күрүне күштүг армиялыг, флоттуг, билигил разведкалыг, эки организаттанган илест-хынаар органдарыг турар, чурттуң камгаланыр күжүн мога-шылап чок көдүрүп дугайыңа саягы човап турар. Совет күрүне совет кижилерниң тайбы күш-ажылын камгалап, социализмниң улуг чаалап алышыкчыларын камгалап турар.

Социализмден коммунизмче шилчилгениң үезинде совет күрүне сорулгаларын тайылбырлавышаан, пропаганда илеткелчилер улус ажилчыларны эргеж чугулазынын дугайында чугула түнелге дыннакчыларны экээр.

Совет күрүне бүүгү хемчеглер-биле быжыглаарынын эргеж чугулазынын дугайында айтыргыны үндөйлөш талазы-биле эш Сталинниң төгүлүгү улуг алдар-хавызын пропаганда илеткелчилер. Бистин үеде бүүгү делегей байдала өөренгениң үндөйлөш, эш Сталин болза, капиталист хүрээлээшкни туруп турар таварылагда тилкээн социалист революцияны чуртту, бир эвес ол чурт капиталист хүрээлээшкниге чаза шаптырган турарын күзөөс болза, кошкар эвес, харын бодунун күрүнеин күрүне организакчы, разведка органдарын, армияны бүүгү хемчеглер-биле быжыглаар ужурул дээр дугайында түнелге келген. Ангы-ангы цитаталардан сырбатынып алгаш марксизм-ленинизмни хажыдып тургаш, совет күрүнеин дүрген өлүп дүжериңе партия хемчег алың дийн турган хоозун шээжилкчилерин арышпайрын эш Сталин сыйгалап илеткелчилер болгаш чаза шапкан.

Бир эвес капиталист хүрээлээшкни хевээр артышаан турар болза, бирсе күрүне коммунизм үезинде-даа хевээр арткап турар дээр дугайында тенийил түнелди эш Сталин партияның XVIII съездине бодунун төгүлүгү илеткелчи кылган. Ол түнел марксизм-лениниң теорияга чаа улуг салышкын болгаш бол-

гаш коммунизм дээр демиселдин тодаргай перспективазын совет улуска берген.

Коммунизм тургузарынын кол чепсээ болуп совет күрүнеин ролун дугайында айтыргыны чугаалааш, пропаганда илеткелчилер, совет күрүнеин күштеринин болгаш күчүшүмдөлийн дестери болгаш Ленин—Сталинниң партиязынын үдүрүлгөзу болуп деп тайылбырлаар.

Партия болза, коммунизм тургузары дээр демиселге ажилчы чоңу организактап, сорул кииришаан, ажилчы агынны бүүгү организакчыларынга удурулганы боттандырып турар. «Организацияларны дээр хевери болуп, агынны эң дээр кижилеринден тургустунган, мурнакчы теория-биле, ангы демиселиниң хоюлдарынын билгилери-биле болгаш революстуг шимчээшкени дуржулгалары-биле чепсегелген партия болза, — өскө бүүгү организакчыларын удурут бүүгү аргалары болгаш удурут хүлээлгелери» (ВКП(б) төөгүзү. Долчу курс арын 47. Тыва дылда).

Большевик партияны удурулганы-биле бистин улус помещиктерниң болгаш капиталисттерин эрге-чагырганы дүжүргөш, социализмни тургускан. Ленин—Сталинни партиязы күрүне болгаш хей-нинти организакчыларын удуруткучу өзө болуп, ол организакчыларын ажилчы чаргы сорулга — коммунизм тургузарыңа башкарып турар.

Коммунист партия ССРЭ-ни улус ажил-агыйн улам ынай сыйзырадыр дээр совет улустун демиселиниң организакчы болгаш сорул-кирикчи болуп турар. Партия улус ажил-агыйны хөгжүлдөшкенин планын чогаладыр удурут, ол планын хуусаа бетинде күсүдери дээр демиселге совет улусту организактап, улус ажил-агыйны бүүгү адырларын бүүдүрүлгени мурнакчы дуржулгаларын ажыглаар дээр демисел, чуртта калбарган бүүгү улустун социалист чарыкын удурут турар. Партияны элөөн үр үеде чогаатынган планы болза, бистин үлөтүрүстүг, кедээ ажил-агыйны чаа күчүлүг көдүрүшкүнү хандырып, продукцияны элбешкенин тургузары болгаш коммунизмниң бирги чадазындан оң ийги чадазынче шилчилгени хандырып болуп турар.

Коммунизм шилчилгени чүгле материалдыг чаагайжыгы бүүдүрүшкү, көдүрүшкени негеп турар эвес, харын культура амдыралды элбешкил негеп турар. Ынчалгаш большевик партия социалист культураны бүүгү хемчеглер-биле хөгжүдериңе, ажилчы чоңуң культурулуг дененин бедилеринге мога-шылап чок саягы салып турар.

Ленин—Сталинниң партиязы интернационалист идеяларын быжы-биле удуруткучу болурун турар, бистин чурттуң улустарынын акыл-дуумагыны чоруун партия каннап турар, большевиктер партияны удуруткучу-биле бистин чурттуң бүүгү нацияларынын ажилчы чоңуна коммунизмни чедишкенин тургузуп турарлар.

Социализмниң тийлелгелеринге үндөйлөш, улустарның найыралына, ажилчыларнын, тараачыларнын болгаш интеллигенцияны найыралдыг калы-ажылдашыкына үндөйлөш, партия болза, совет нинти-ледди мораль-политиктиг чангыс-эвин каннап тургускан. Совет улустун мораль-политиктиг чангыс-эвин тодаргай илерээшкни болза, ажилчы чоңуң баштыкчызы болгаш башкызы эш Сталинга бүүгү совет улустун кызыгаар чок идегел болгаш ынакшылы болур.

Сорул киирикчи совет патриотизмниң өзүзүңа совет улусту большевик партия кижизидип турар, совет патриотизм болза, капитализмни мурнуңа социализмниң улуг артык күштерин медрес билеринге, капиталист тургузугдан совет социалист тургузугтан хемчээл чок артык күштерин билеринге үндөйлөткөн.

Совет кижилерниң патриотизми оларны маадарлыг чорууда болгаш күш-күчүзүндө, Төрөн чурттуң чаагай чорууна оларны маадарлыг күш-ажылында илереп турар.

Совет патриотизм интернационализмниң өзүзүңа синикчын, мөлчүлөдөн, национал дардалдан госталыры дээр бүүгү чурттарны ажилчы чоңуңуң демиселини чөлөгжи болуп турар Совет күрүнеин бүүгү, делегей улуг ужу-дузазын медрес билери-биле синиккен.

Ленин—Сталинниң партиязы совет кижилерни чеди алган чедишкенирге таалап бөгө бээр чорук-биле эптеп чок болурунга болгаш ажилда четпестерге удурукчу демиселерин оларны өөредип, кижизидип турар. Четпестер-биле демиселдин чугула чепсээ большевик шүгүмчүлө болгаш бот-шүгүмчүлө болур. Шүгүмчүлө болгаш бот-шүгүмчүлө — коммунизмниң орунче

бистин хөгжүлдөшкени күчүлүг шимчедикчи күжү болур.

Партия совет улусту марксизм-ленинизмниң мурнакчы идеяларынга кижизидип турар. Партия марксизм-лениниң теорияны тийлелгелерге идеялары-биле, нинтилер хөгжүлдөшкенин хоюлдарынын билгилери-биле совет кижилерни чепсеглеп турар, демиселдин тодаргай перспективаны, социализмден коммунизмче шилчилгениң оруктарын оларга ажыды берип турар.

Коммунисттерниң идеяларын мога-шылап чокка хөгжүдүп, большевик шүгүмчүлө болгаш бот-шүгүмчүлө үндөйлөш партияны кадрларын, коммунисттерни политик талазы-биле кижизидип, оларны идеялыг дененин болгаш дадыгышкынын бедилдип турар ужурунда ажилчы агынны болгаш бүүгү ажилчы чоңуң авангарды болуп бодунун ролон чедишкенин күсүдөп турар. Бодунун идея-теориялыг дененин мога-шылап чокка бедилерин, марксизм-ленини теорияны үндөйлөшкенин шингээди аларын коммунизм бүүзүдөп партия негеп турар.

Совет улус бодунун төрөн большевик партиязына, бүүгү ажилчы чоңуң улуг баштыкчызы болгаш башкызы эш Сталинга ынакшылы-биле долдурткан. Партияны, эш Сталинни удуруткучу-биле бистин улус социализмни тургускан болгаш ам коммунизмни чедишкенин тургузуп турар.

Бот-кичээл ажилына онаалга. «Ленин—Сталинниң партиязы совет улусту коммунизмге чорудуп ора» деп бөлүктүн бирги кезэни (өөредилге номунун 216—222 арынын) номчурун пропаганда илеткелчилерге сумелээр.

Беседага айтыргылар. «Ленин—Сталинниң партиязы совет улусту коммунизмге чорудуп ора» деп бөлүктүн бирги кезэни талазы-биле беседага мындаг чижектиг айтыргыларны чугаалажырын ажыктыг:

1. Коммунизм тургузарына совет күрүнеин ролу.
2. Социализмден коммунизмге чоруту шилчилгениң үезинде совет күрүнеин кол-кол сорулгалары чоңу чүдө болуп турары?
3. Ленин—Сталинниң партиязы — совет күрүнеин удуруткучу болгаш башкарыкчы күжү.
4. Большевиктер партиязы — коммунизм дээр совет улустун демиселиниң организакчы болгаш сорул-кирикчи.
5. Шүгүмчүлө болгаш бот-шүгүмчүлө — совет нинти-ледди хөгжүлдөшкени шимчедикчи күжү.

Коммунизм тургузарынын кол чепсээ болуп совет күрүнеин дугайында айтыргыны чугаалажып тургаш, дыннакчылар болза, бистин күрүнеин чурттуң ажил-агый болгаш культура хөгжүлдөшкени организактап база башкарып турар, социалист тургузугу быжыглаарын болгаш хөгжүдери хандырып, чуртту камгалаарынын сорулгаларын күсүдөп турар деп чугаалаар ужурул. Ол байдала олар толаргай чижектер-биле бадаткап көргүзөр.

Совет күрүне бүүгү хемчеглер-биле быжыглаарынын эргеж чугулазынын дугайында беседала дыннакчыларын пропаганда илеткелчилер.

Совет күрүнеин күштеринин болгаш күчүшүмдөлийн дестери большевик партияны удуруткучу болуп деп беседала дыннакчылар төгүлүгү материалдарга болгаш тодаргай чижектерге көргүзөр. Ленин—Сталинниң партиязы улус массаларны ортузунга кызыгаар чок ынакшылы болгаш идегелди, улуг ат-алдарны чаалап алган. Коммунизм тургузуушкунуңа большевик партияны удуруткучу ролон чугаалаарда дыннакчылар бистин чуртта коммунизм тургузуушкунуңа практикадан чижектерин, чер-черин фактыларын, чечен-чогоал литературанын чогоалдарындан чүүлдөгүч көргүзөр.

Пропаганда чугаазы. «Ленин—Сталинниң партиязы совет улусту коммунизмге чорудуп ора» деп бөлүктүн ийги кезэни талазы-биле чугааны мындаг чижектиг план-биле чоруду болур:

1. Бистин чурттуң улустарынын чаа угаан-бодал талазы-биле өвүр-хевери.
2. Кижилерни медресинде капитализмни артыкчылары болгаш оларны чоңуң чүдөн тодаратын турары.
3. Ажилчы чоңуң коммунист кижизидилгези—коммунизмни тийлелгези дээр демиселге чугула сорулга.

4. Нинтини өнчүзүн камгалаары болгаш быжыклары.

5. Ажилчы чоңуң совет патриотизмни болгаш улустарны эпидуралынын өзүзүңа кижизидери.

6. Национализмдин артыкчылары-биле демисел.

7. Коммунизм дээр демиселге совет улустун чедишкенин, капитализмдин дардалын дүжүр ооктары, улустарны хосталганы болгаш ден эргелери, социализм тургузары дээр өскө чурттарны ажилчы чоңуң чорудуп турар демиселин чингидип турары.

8. Эш Сталин — коммунизмниң улуг баштыкчызы, бүүгү чурттарны ажилчы чоңуңуң шылгарангай башкызы.

Чугааның өзгөнгө пропаганда болза, коммунист кижизидилге талазы-биле партияны болгаш совет күрүнеин чорудуп турар мога-шылап чок ажилчы агынны биле бистин чурттуң ажилчы чоңуң саягы-бодал чаңчылы чартын өскөргөткөн дээрзиниң долчу тодаргайлашыкынын бээр.

Бистин чуртта тергидеп турар ленини-сталинчы идеология совет кижилерни саягы-бодал чыкчынын болгаш идеялыг өзүлдезин пропаганда болза, оларны Ада-чурттуң Улуг дайынынын чылдарында көргүскени маадарлыг алдарлыг чоруктарынын чижектеринге, социалист Төрөн чуртуңа бистин улустун кызыгаар чок ынакшылынын дугайын херечилеп турар, база дайын сөөлүндөгү үеде совет кижилерни күш-ажылчы маадарлыг чорунун чижектеринге көргүзөр. Большевиктер партиязы ажилчы чоңуң коммунист кижизидилгезинге пропаганда болгаш агитацияны парлагга, радио, кино, театр, литература, уран-чүүл, школа дээр чижектиг күчүлүг чепсектерин ажылап турар.

Бистин чурттуң ажил-ишчилериниң дык хей кезээ күрүнеин мурнуңа бодунун хүлээлгени күсүдөп турар. Ындыг болза-даа, ажилдан чалгаараар, күш-ажылды сагыла-чурумун үрээр, бүүдүрүлгө планынын күөстөтпө, өзөш ажилдаш хей алырын оралдажыр кижилер ам-даа бар. Бүүдүрүлгениң чаа дуржулгаларын ажыглаарына тоомча чок чорук

ПАРТИЙНИ АМЫДЫРАЛ

Эрзин районда партия өөредилгези

Коммунисттер болгаш партия кежигүнүз эс активтерини марксизм-ленинчи өөредилгезиниң херээн болшевик партия, эң ылангыч эш Сталин боду кезээде чугулалар көрүп келген.

Партияның XVIII съездинде ВКП(б) ТК-ның ажылының дугайында отчет илтелкениге эш Сталинның чуугаалааны болза: «Бир эвес бистер ажылдык бугу адырларда бистин кадрлардыкы идеология талазы-биле белеткен, олар иштикинги болгаш даштыктын байдалына хостуу-биле ориентирин калатынып шыдаар кылдыр оларны политика талазы-биле каңпап дадытырып шыдаан болзувуса, бир эвес оларны бистер чуртту удурутун айтырыгларын улуг алдадалдар чокка шитпирлээр аргалык ылап бышкан марксизм-ленинчилер кылып ап шыдаан болзувуса, — ынчаарда бис болза, бистин бугу айтырыгларын оңун тозу шагда-ла шитпирлетинген деп санаар бугу барымадалар турар ийе бис деп чүвени бүзүрдүн ийе чуугаалар болур» дээн.

Эш И. В. Сталинның бо төөгүлү айтышкынын удурутунга болдуруп, коммунисттер болгаш партия кежигүнүз эс активтерини марксизм-ленинчи өөредилгезин организаптап чорудар талазы-биле Эрзин районун партия организациалары бо өөредилге чылында элээн ажылдарын чоруткан.

Партия чырыдышкынын четкизиге өөредилге чыгы эгелеринин мурнуна коммунисттер болгаш партия кежигүнүз эс активтерин чаа өөредилге чылында кая өөренип болурун хынал көрүп тургаш, билинин денели-биле таарыштыр үзүп тургускан. Пропагандистерге билиг талазы-биле шыырак кижилерин шилээш ВКП(б) райкомунун бюрозунга бадылаан болгаш оларны семинарга өөрөткен.

Районга партиянык политшкола-ларынды бири чыдың 5, ийги чыдың 6 бөлгүмнери ажылдап турар болгаш И. В. Сталинның биографиязын өөренир 3 бөлгүмнөр, район төвүнде партиянык кежеки шко-лазының бир болгаш ийе дугар курстары ажылдап турар. Партия чырыдышкынын четкизинде нитизи-биле 641 кизи хаара туттуган. Марксизм-ленинизмин теория-ын бот-кичээл-биле 28 партия, совет активтери өөренип турар.

Качыкта, Нарында, Бай-Тагда район төвүнде политшкола-ларын пропаганда-дистери эштер Комбу, Ноо-

лун, Дардаш, Таваажал, Нюрсат, Курейна, Сувак-оол олар кичээлдерни организа-стыг болгаш бедик идеянеилге эртирип, башкылар темаларына баш бурунгаар эки белеткедиг кээп, тема бүрүзүнге билдингир допчу конспектилерни тургузуп ап, эки дуржулга-биле башкылап турарлар. Бо пропагандистер номчуур лекцияларына марксизм-ленинизмин чогаалдарында болгаш уран-чогаал литературасында немелде материалдарны ажылап тургаш эки белеткенип турарлар. Ынчангаш оларныкы номчуур лекциялары дыйнакчыларга сонурганчы болгаш билдингир болуп турар. Ол политшкола-ларда кичээлдер айткан хүннеринде доктаамал эртип турар.

Марксизм-ленинизмин теориязын бот-кичээл-биле өөренип турарларга «Коммунист партиянын манифестизмин» болгаш «Орустун социал-демократтарының сорулгалары» деп В. И. Ленинни ажылынын дугайында ийе лекцияны номчаан.

Оон-биле кады районда партия чырыдышкынын четкизине четпес ажылдар дыка хөй. Чүд дээрге, «Кызыл Сылдыс», «Сталинчы орук», «Чаа орук» колхозтарда политшкола-ларын ажылы организа-счок сандаргай байдалгы болуп турар. Ол политшкола-ларны дыйнакчы-лары кичээлдерге 70—80 хуудан куду кирип турар. «Кызыл сылдыс» колхозта политшкола-нык бири чылы (пропагандизи эш Талчын) 12 катап чыгып кичээлдер тургаш 7 катап, ийги чылы (пропагандизи эш Таваалай) 12 катап кичээлдер тургаш чүгле 3 катап кичээлдерин эртиргилээн болуп турар. Политшкола-нын ажылынын шак мынчаар сандаранык чыдагааны болза, пропагандист эштер Талчын болгаш Таваалай оларныкы онаашкан ажылына ээ-харысала-гажок, партийни даалганы ак-сеткидиг эвес күсүдүп турарында. Политшкола-нын ажылынын дугайында колхозта партия эге организа-циязынын секретари, пропагандист эш Талчынның илеткенин ВКП(б) райкомунун бюрозунга дынааш, политшкола-нын ажылы дораан эки-жидер дугайында толдаргай айтыш-кыны күсүдүп дээш мынчага че-дир кандыг-даа хемчег албаан, ын-чангаш политшкола-нын ажылы ама-даа сандаргай байдалга хевээр бо-луп турар.

Ол ышкаш «Сталинчы орук» кбл-хоста политшкола-нын дыйнакчыла-

ры Бадаа, Таваа, район төвүнде дыйнакчылары Санаа, Байр, Плутос, Шанин олар хөй удаа чылдаган чокка кичээлдерни үзүп турда ха-маарышкан партия организациа-лары мынчага чедир кандыг-даа хем-чег албай, ол четпестер-биле эпте-жи ораптар.

Ол кол четпестик бирээни болза, район төвүнде колхозтарда полит-школа-ларга башкылап турар пропа-гандистерни үргүлчү узун хуусаалык командировкаже үндүрүп турган чо-рукту уламындан хөй кичээлдер үзүлгүз. ВКП(б) райкому ол чо-рукту болдурбазы-биле сөөлгү үде-ле политшкола санында ийе пропаган-дистини тургускан. Ынчангаш ки-чээлдерни пропаганда-дист келбейн баар чоруктан үстүрү болбайн ту-рар.

Оон ынай бир четпес чүүд болза, пропагандистерни чамдыктары ном-чуур лекцияларын амгы үенин амы-дыралынын фактылары-биле хол-баштырбайн чүгле өөредилге номун-да бижээни-биле кызыгарылып ту-рар чоруктар болур. ВКП(б) райко-мунун пропаганда болгаш агитация килдизи пропагандистерге практик-тик дуза көргүзүрүн, оларныкы ажы-лын контролдаарын сула боттан-дырып турар. Ынчангаш болуп эр-тип турар кичээлдерни идеягы шы-нары куду болуп турар.

ВКП(б) обкомунун VII пленуму-нун политөөредилге ажылынын дугайында доктаалын ажыл-керек кы-рында чедишкенин күсүдүп дээш партия эге организациа-лары-нын бугу кежигүннеринин тала-ларына таныжып чуугаалашкан. Ол доктаалды канчаар боттандырып ту-рарын хынал көрүп, ВКП(б) райко-му бюро хуралдарына 3 партия эге организациа секретарынын илет-кенин дынааш, оларныкы ажылында четпестерни илередип, дарый узут-каар дугайында толдаргай айтыш-кыны берип турган. Оон-биле кады бюро хуралдарына 4 коммунисттер-ни өөредилге дугайында бот-отчө-ттарын база алгаш оларныкы мосн сонгаар өөрениринге практиктиг ар-га-сумени берген.

Ам ВКП(б) райкому политшкола-ларын, партиянык кежеки шко-лазының болгаш өске-даа бөлгүмнери-нун ажылы организа-счок болгаш идея-денел талазы-биле экижидип тур-гаш өөредилге программаны бедик денелге доозарын чедип алыр дээш ажылдарны чорудуп турар.

С. ИРМА, ВКП(б)-нин Эрзин райкомунун секретари.

Политөөредилгени бедик деңгелге тургузар

1951—52 өөредилге чылының эгезинде ВКП(б)-нин Кызыл райкому 8 политшкола-ларын, ВКП(б) төөгү-зүнүн допчу курзун» өөренир 13, В. И. Ленинни болгаш И. В. Сталинның биографияларын өөренир 1 бөлгүмнери тургускан.

Ол дээрге, ажылдык чүгле эгези-дир, ВКП(б) райкомунун пропаган-да болгаш агитация килдизи болза, ам хамык чүве кылдыган кылдыр санап алгаш, өөредилгени хүн-бүрү удурутунче сагыш салбаан.

ВКП(б) райкомунун парткабинет-динде кичээлдер турар 25 дыйнак-чылыг бөлгүм бар, оон пропаганда-диз эш Сторинков. Олар эрткен өө-редилге чылында ВКП(б) төөгүзүнүн допчу курзунун VII бөлүгүнө четкен турган. Бо чылын оон ынай үргү-чүлүзү тургаш, дедир IV бөлүктен эгелеп өөренип, ол чаныс бөлүктү кышкыдаар өөрениш, амдыгаа чедир дооспаан.

Өөредилгенин шынары куду, дый-накчыларын чүгле 35 хуу хирези ки-чээлге кээп турар. Ылангыч рай-куустомун ревидор бухгалтерни ко-мунист эш Акулов, ВКП(б) райко-мунун чолаачызы коммунист эш Ла-ма бөдүн чыда чаныс-даа катап кичээлге олурушпаан. Коллективте партия организациа-нын секретари турган эш Селина-даа, чаа сонгук-кан секретари эш Конгар-даа полит-школа-нык боттуг удуртпаан келгенер.

Райкомун бодунда тургускан бөлгүмнүн өөредилгези шак ылдыг кошка турда, ВКП(б) райкому партия чырыдышкынын удурутун талазы-биле багай ажылдап турар

деп чүве билдингир. Бөлгүмнүн се-минарына ВКП(б) райкомунун сек-ретари эш Часкым бир катап тавар-ылга болуп кирип келген. Дыйнак-чылар болгаш бөлгүмнүн пропаган-диз болза бистин ажылывыска идиг-лиг чугула савалдарны секретари бээр боор деп бодап, кичээлди улам-чылай бергенер. Эш Часкым биче олурган: — «Улузунарнык алын чыскаап бижээш, ханага азып алы-нар, кичээлдин графикин тургузары чугула» — деп чуугаалаш дораан үне берген.

Районда эки ажылдык бөлгүмнөр чок эвес бар. Ында пропагандистер эштер Кицин, Зуев, Калинин олар кызымак ажылдап турарлар. Олар-нык дуржулгазын ВКП(б) райкому база ажыглавайн турар. Эрбек шахтада, Кара-Хаак суурда, «ТАРН XII улуг хуралы» колхозта партия чырыдышкынын кичээлдерни оза багай чоруп келген. Ол черлерде партия организациаларының сек-ретары эштер Гурков, Симакова, Допчут олар бо талазы-биле ажыл кылбайн турда, ВКП(б) райкомунун пропаганда болгаш агитация кил-дизи боттуг удурутунга-биле хандыр-байн, олардан негелденч кошкаткан туруп турар.

Пропагандистерник ажыл дур-жугаларын солштурар, оларны марксизм-ленинизмин теориязы-биле чепсеглээр семинар өөредил-гелерин ай санында организа-счок тургаш, чүгле 3 катап чоруткан. ВКП(б) райкомунун парткабинет-ди бодунун ажылын амга чедир-ле эле тургузуп шыдаваан. Консультация-

ла-ар организастаар, лекция, беседа-лар чорудар ажыл доктаамал эвес. Бо өөредилге чылынын эгезинде боттары бот кичээл-биле өөренир кылдыр 54 кизи аттарын бижиткен турган. Оларныкы ам канчаар өө-ренип турары билдинмес. Чүге дээр-ге, оларга дузаалаар, өөредилгенин хы-наар ажылдар боттанмайн турар. Ылангыч назыны улгады берген ба-за чаш уругурларгы болгандан бел-гүмгөргө кирип шыдавайн турар 24 коммунистерге өөредилге дугайында кандыг-даа даалгалар бербөөн, олар-га шыырак кижилерин быжыглап башкылап хемчеглер чорутпаан. Ол ышкаш 13 коммунистер амдыга-а чедир-ле кандыг-даа өөредилгеде кирбөөн болуп турар.

Коммунисттер болгаш партия кежигүнүз эс активчи-лериниң идея-политиктиг билдин бедидеринге оларны марксизм-ленинизмин теориязы-биле чепсеглээринге кол ар-га партия өөредилгелери болур. Полит-школа-ларын болгаш бөлгүмнери-нун ажылы ээлчеглиг кампания эвес, а ол болза, партия организациалары-нын хүн-бүрү чорудар сонгаарлатын-мас херээ. Боттуг удурутунга дээр-ге, овааланчак бижимелдер, төнчү чок чуугаалар эвес-ле болгай, бөлгүмнери-нун ажылына дигир, ажыл-ишти дузаалаар херек.

ВКП(б)-нин Кызыл райкомунун пропаганда болгаш агитация килди-зи, оон парткабинет партия чыры-дышкынын херээн удурутун экинжиге чогуур.

В. БАИР.

Херээннерниң отчет-соңулдалыг хуралы

Чоокта чаа Сүт-Хөл районун Бор-Тайгада «Сталинчы орук» колхозтун бугу херээннерниң хура-лында херээннер чөвүленин илтигин даргазынын отчет илтелкени чуугаалашкан.

Эрткен чылда колхозта херээн-нер чөвүлени херээннер ортузун-га элээн ажылдарны кылган. Чыл шитинде колхозчу херээннерниң хуралын 12 удаа эртирген болгаш херээннерни колхоз бүдүрүлгезин-ге кириштирер талазы-биле элээн

ажылдар кылдынганын хуралга дем-делгээ. Колхозтун мал ажылында эш Чысынмаа, хову ажылында эш Бошка, тудуг ажылында эш Бичин-ий болгаш өскелер-даа мурнакчы-лар болуп турар.

Чамдык чедишкенин-биле чер-гелештир колхозта херээннер чөвү-ленинги ажылында улуг четпестер бар.

Херээннер чөвүлени херээн-нер ортузунга полит-кижиздилге-лиг, култур - чырыдышкынын

О. ДЫРТЫК.

Эки ажылдыг интернат

Шагаан-Арыг хоорайда тыва ор-тук школа 1951—1952 өөредилге чылының бири чартында өөредил-ге кижиздилгелиг ажылдарныкы та-лазы-биле бедик түнелди чедип ал-ган.

Школада 12 өөреникчилер конук эки өөредилгелиг болгаш 39 өөре-никчилер 4—5 демдектиглер болуп турар.

Өөредилгенин чедишкенин бо-лурунга школаның интернаттыда ажылдык багай эвес организа-счактын улуг ролду ойнаан. Интер-натта уруглар куруненин бүрү хан-дырылганында турарлар.

Школаның директору эш П. Н. Сергеев болгаш интернат эргелекчи эш Винокурова олар интернатта чурттап турар уругларныкы чурттар-га, өөрениринге бугу таарымча-лыг байдалдарны тургускан. Интер-нат чыгыч, арыг, уруглар идик хеп-сиге бүрүн хандырткан болгаш неделя санында-ла чунар-бажынап, хевин солуп турарлар.

Уругларныкы чөмүзү-бүрү, ону багай эвес белеткеп турар.

Интернатта бот кичээл кылырын-га таарыштырган ийе өрээлди белет-кээ. Ол өрээлдер столдар, сандай-лар, болгаш доскалар-биле хандыр-тынган.

Интернатта 12 бөлгүмнери органи-за-счак тургускан. Оларныкы иш-тиде эш Винокурованың удурутуну хөл-биле селип даараныры-нын бөлгүмү эки ажылдап, тумбо-ка, столдар кырынга салыр солфет-калары, аржыкларын селип даар-наан.

Суббота хүн санында-ла уруглар-га лекция, беседаларны кылып турар болгаш массалыг кежээлери эртир-ип турар. Интернатта кижиздилге ажылына школада өөреникчилер-ниң комсомол организациаы болгаш пионер организациаы багай эвес кижип турар.

Интернатта чурттап турар бугу өөреникчилер оларныкы дугайында сталинчы сагыш човаашкына ха-ры боддуруп, кизи бурузу багай демдек чок өөренир дээш кызыма-кай өөренип, чыдып калганнар-га дузаалаар турарлар.

Б. ДУПШУН.

Лекция пропаганданы калбартыр

ТУРАН. (Телефон-биле). Чоокта чаа Туранга политиктиг болгаш эртем билгелерин четпедириниң Бүгү-эвилел нитилелинин район салбырының кежигүннерин хура-лы болуп эрткен. Адаа политиктиг болгаш эртем билгелерин четпедир-иниң Бүгү-эвилел нитилелинин 8 дугаар пленумунун база нити-ледиг область салбырының 5 ду-гаар пленумунун ажылынын түнел-дери болгаш районга лекция про-пагандазын калбартыр хемчеглер-нин дугайында эш Ломаяз илеткеп кылган.

Политиктиг болгаш эртем билгел-ерин четпедириниң Бүгү-эвилел нитилелинин район салбырының кежигүннери 27 кизи. Олар эрткен чыдың иштинде чурттакчы чоңун ортузунга язы-бүрү темаларын 70 лекцияларын номчаан. Чурттак-чы чоңун ортузунга лекциялар номчуур талазы-биле нитилелин кежигүннери эштер Селина, Мака-ренко Буния олар эки ажылдаан.

Конференцияга санал берип чүве чуугаалаан эштер Данилов, Мучаев, Астрова, Цалин, Селина болгаш оон-даа өскелер нитилелинги ажы-лында бар улуг четпестик илерет-кен болгаш мосн солгаар чурттакчы чоңун ортузунга лекция пропаган-дазын калбартыр болгаш оон шы-нарын экижидер талазы-биле тол-даргай санал онаалдарын берген.

С. КАВАА-САРЫГ.

Бижик бөлгүмү

Чөөн-Хемчик районунун Баян-Тала сумуда «Октябрь 30 чыл ою» кол-хозта бижик өөренириниң бөлгүмүн 1951 чылдың ноябрьде 3 кезек чер-ге тургускан. Бижик бөлгүмнүн «Октябрь 30 чыл ою» колхозта эге школанык комсомолчу башкылары эштер Какпаанак, Мөнге олар баш-кылап турар.

Эш Какпаанак 23 бижик билбес болгаш бижикти биче билдирерин, башкылап турар. Ол бөлгүмнү, үзүктөл чок неделяда ийи катап ки-чээлдеп турар. Күстен бээр 36 катап кичээлдерин эртирген.

Эш Мөңгенин башкылап турар бөлгүмүндө 15 кизи өөренип турар, ол бөлгүм 17 катап кичээлдээ.

Эштер Какпаанак болгаш Мөнге оларныкы башкылап турар бөлгүм-нерин дыйнакчылары улуг сонур-гал-биле өөренип, эки түнелдерни чедип ап турарлар.

Башкы Какпаанак өөредип турары бижик билбестерниң март 8 бетинде, бижик билр кылдыр өөредир деп хүлээлге алган.

К. МАШПАК-ООЛ.

Маршал Чойбалсанны хөөржүткени

УЛАН-БАТОР. Бодунун шыныч-оглу болгаш Моол Арат Республиканы премьер-министри, Моолдун Улустун-Революстуг партиянын Тез-зынын Политбюрозунун кежигүну маршал Хорлогийн Чойбалсанны моол улус февральдын 9-та сөөлгү орукче үдээ.

Чазак Бажынының улуг залына Чойбалсанныкы мага-бодун салган хааржакты чаны-биле 100 муң хире ажылчынар, албан хаагчылар, малчын араатар, литератураны, эр-темин болгаш уран-чүлдүк ажыл-дакчылары, студентилер, моол шери-тинги дайынчылары үш хүнүнү дургузунда эрткенер.

Чазак Бажынының улуг залына чоңуну кирери февраль 9-та хүндүс-күүн 12 шак турда доозулган. МАРП ТК-ның Политбюрозунун ке-жигүннери, чазак кежигүннери, совет, кыдат чазак төлээлериниң ке-жигүннери, мөчөөн кижиниң төрөл-дери болгаш чок кижилери, кырг-ан партизанаар болгаш маршал Чойбалсанныкы дайынчы соратникте-ри залга артып калганнар. Кажы-далды аялгазы дыналып турган.

Сүх-Батор аттыг шөлге болгаш кажыдалдык митингизинге найса-ладдык ажылчы чоннары болгаш чуртту шупту-ла аймактарының тө-лээлери 30 муң ажыг кизи чыыл-ган.

Хүндүс күнүн ийи шак, МАРП ТК-нын чингине секретари, МАРП-нын премьер-министриниң оралакчызы Цеденбал, Улустун Улуг Хуралының Президиумунун даргазы Бумаценде, МАРП ТК-ның Политбюрозунун ке-жигүннери Сурунжаб болгаш Дам-ба, совет чазак төлээлериниң ке-жигүннери М. П. Тарасов, маршал С. М. Будённый, П. И. Леонов, Ю. К. Приходов, а ол ышкаш кыдат чазак төлээлериниң кежигүннери Маршал Чойбалсанныкы мага-бодун ажааган хааржакты залдан хайы-ралды-биле көдүргөш үнүпкенер.

Олар Сүх-Батор аттыг шөлге че-де берген. Маршал Чойбалсанныкы мага-бодун ажааган хааржакты чазак индириниң мурнунда тургускан тускай бедилгеге салып каан. Шери-тинги хүндүктөл танылык чыскаа-лышкан. МАРП ТК-ның Политбю-розунун кежигүннери, чазак кежигү-ннери болгаш мөчөөн кижиниң төрөл-дери, чок кижилери, совет болгаш кыдат чазактарының төлээлериниң ке-жигүннери, ССРЭ элчини Г. И. Ивановичов, Кыдат Улус Республиканы болгаш Кореянык Улус-Демок-раттыг Республиказының элчине-рин чазак индириниң кырынга үнүп келгенер.

МАРП-нын Улустун Улуг Хуралы-нын Президиумунун даргазы, МАРП ТК-ның Политбюрозунун кежигү-ннери Бумаценде кажыдал митингизин айткан. МАРП ТК-нын чингине секретари болгаш премьер-минист-риниң оралакчызы Ю. Цеденбалга сөс берген.

«Бистин улустун улуг болгаш ынак баштыңчызы, бистин партия-выстың организациа-чызы болгаш ал-дарлыг удурутукчуз, бистин улус демократтыг куруневистин тургузук-чуз, ажылчы чоннарын аас-кежи дээш мога-шылап чок демиселчи, бистин төрөөн чуртувустун улуг, чаа-гай огулу, бистин эрчим болгаш ынак Чойбалсанывысты бистин чуртту-гү-ле ажылчы чоннары бо хүн сөөлгү орукче үдеп турар-дыр. Эш Чойбалсаннын элекке мөчөөн чоруу болза, бистин партиявыска болгаш бистин улуска эң-не аар болгаш эгит-тинмес чидирг болган. Эш Чойбал-сан бодунун кайгамчыктыг амыд-ралын бистин улустун хосталгазын болгаш хамаарышпас чоруун чаа-лап алырынын болгаш быжыглаары-нын херээнге, бистин улус-демок-раттыг куруневисти тургузарының херээнге, ажылчы чоннарга аас-кежиткиг амыдыралды тургузары-нын херээнге бүрүнү-биле берген деп ол чуугаалаан.

Моол Арат Республиканы тургу-зарына болгаш быжыглаарың, партияның хүрээлениниң чаныс эт-нин дээш демиселге, моол улустун бүгү-ле дайынчылары-биле демисел-дин херээнге бодунун бугу күжү берген маршал Чойбалсанныкы ажыл-чорудулгаларының кол-кол уе-лерин Цеденбал чуугаалаан.

Цеденбалды оон ынай уламчы-лап чуугаалааны болза: «Бистин дайынчы туктарывысты бистин ынак баштыңчыстыкы ма-га-бодунун кырынга мөгейтип ал-гаш, бистер моол улустун баштың-чызы болгаш организациа-чызы-бистин партиявыстың чаныс этини болгаш сырый катыжышкынын ка-жангызындаан-даа күштү кылдыр быжыглап, бистин улус-демократтыг куруневисти ам-даа быжыглаары-высты тангыраглап тур бис.

Бистин ынак баштыңчылыг, бистин эрчим өңдүүвүс болгаш эживис! Тийлетирбес ленинчи-сталинчи тук-ту долгандыр бистин партияның

болгаш улустуну сыйры каты-жышкынын ам-даа быжыглаарын, Ленин—Сталинныкы улуг херээнге, социализмин херээнге туолууга че-дир шыныч болгаш бедидиге болу-рун бистин партиявыс болгаш чон-сылерниң мага-бодунарныкы мурну-га ылаптыг тангыраан берип турлар. Бистин эрчим ынак баштыңчылыг, бистерге берген үнелиг айтышкы-нынчарны болгаш чагымын эдер-бешаан, бистин улустун аас-кежи-нин бистин чурттуг өзүшкүнүнүн болгаш быжынынын дөзү—ССРЭ-нин болгаш Моол Арат Республиканыкы улустарының бузулбас улуг найыра-лын бугу хемчеглер-биле хөгжүтү-шаан, быжыглаарынысты, улус демократтыг чурттар-биле найыра-да болгаш дем-катыжышкынын бы-жыглап, сайырадырысты: бугу чүрөктеривистен, сагыш-сеткиливи-сти ханызындаан тангыраглап тур бис.

Бүгү-эвилелдин Коммунист (большевиктер) Партиязынга бол-гаш эш Сталинга ол хире улуг болгаш кызыгаар чок бүзүрдөй, ынакшылды болгаш бердинишкенин хевээр артыгарын бистер тан-гыраглап тур бис.

Бистин кызыгаар чок ынак Чой-балсанывыс! Силерниң чырыкчыла-чак болгаш чагаай овуру-хевирнер бистин угаан-сагыжывыстан кажан-даа адырылбас болгаш бистин чур-тун ажылчы чоннарының чүрөкте-ринге мөңгөйрөп чурттаар.

Бистин ынак баштыңчылыгы, эрчим өңдүүвүс болгаш эживис байырды! Эш Чойбалсанныкы алдарык амы-дыралды бистин улустун боттарының чуртуна социализмин тургузар кү-жүнү болгаш энергиязынын үнер дөзү болузу!»

Оон соонда ССРЭ-нин чазак тө-лээлериң баштыңы, ССРЭ-нин Дээдн Сөвединин Президиумунун Даргазының оралакчысы М. П. Тарасовка сөс берген.

Моол улустун мурнуна маршал Чойбалсанныкы кылган алдарлыг ажыл-херектерин онзаап демдег-лээш, эш М. П. Тарасов мынча дээш: «Эш Чойбалсаннын мөчөөни— моол улуска аар чидирг. Совет Эвилелиниң улустары ол аар чидиргеге моол улус-биле кады ка-чыгдап турарлар. Совет Эвилелиниң улуг өңдүүнү дугайында турса-каалды олар кезээ мөңгөде утпа-тар».

Дараазында Кыдат Улус Респуб-ликаныкы чазак төлээлериң баш-тыңы, Кыдаттың Улустун Төп Чазак Чөвүлелиниң кежигүнү, Кыдаттың Улустун-хостакы шериинин төп штабының начальнигиниң хүлээл-гезин күсүдүп турар Не Жун-чжень сөс алган.

Оон соонда совет чазак төлээле-риниң кежигүнү, Совет Эвилели

Улус демократиясының чурттарында

Кыдат ажилчы чоннарның өөредилгези

ШАНХАЙ. Чаа Кыдатта улуг ки-
зэнгей ажилчы чонун политиктиги,
культура болгаш техниктиги билини
бедилерини айтырларынча сал-
дынып турар.

«Цзефанжибао» солунун медээ-
лээнин өзүгээр алырга, 1951 чылдың
сентябрьде Чөөн Кыдатка 440 муң
ажыг ажилчылар болгаш албан
хаакчылар буюрулгеден чартык-
пайн өөредилгеге хаара тутунган
турган. 1951 чылдың июньде чүгө
Шанхайга 468 кезээки школалар
санатылып турган, оларнын 30 хуу-

зу үлөтүр буюрулгелерини чанын-
га турган.

Шаньдун мочуга буюрулгеден
чартыкпайн өөренип турган ажил-
чыларнын болгаш албан хаакчы-
ларнын саны 1951 чылдын эгезинин
денелинден 1951 чылдың төңгүзү-
нде ийи катап өскөн.

Ол ышкаш Чөөн Кыдаттың өске-
да мочуларына болгаш районна-
рынга буюрулгеден чартыкпайн
өөренип турган ажилчыларнын
өөредилгези улам калбарган.

(СЭТА).

Болгар коммунистернин өөредилгези

СОФИЯ. Болгарияның коммунист-
тик партиясынын (БКП) партия,
чырыдышынын системасынга
бирги чартык чылда чоруткан
ажылдың түнөлдөрүн кылган.

1951—1952 өөредилге чылында
партия чырыдышынын системасында
300 муң ажыг кижилер өөренип
турар. И. В. Сталинның биография-
сын, Георгий Димитровтун биография-
сын, ВКП(б) төөгүзү, БКП
төгөгүзү өөренип бөлүмүнүн саны
амгы үедө 19.300 ажыг болуп тур-
ар. Партияның чангыс болгаш ийи
чыл хуусаалыг 69 школаларында
4 муң коммунистер өөренип турар.

Партияның тускай школаларында,

оң иштинде БКП ТК чанында партия-
нын дээди школасында, район
хоорай комитеттеринин болгаш партия-
нын улуг-улуг организациялары-
нын бюрозунун 400 секретарьлери
өөренип турар.

Бо чылын улуг кизингени өө-
редилгенин шынарын болгаш пропаган-
дистерини мергежилни бедилеринче
салып турар. Партиянын бүгү
район болгаш хоорай комитеттерини
нын чанында пропагандистеринин
болгаш лекторларнын семинарларын
тургузуулаан, ында 26 муң ажыг
кижи өөренип турар.

(СЭТА).

Тайбың камгалалының англи комитетинин медеглели

ЛОНДОН. Январь 29-та община
палатасынга Англиянын сан-хөө
министри Батлерини чугаалаан чуга-
азын таварыштыр Тайбың камга-
лалының англи комитети медеглели
далаан. Медеглелде бижип тур-
ары бола:

Батлерини чугаалаан чугаазы
«Англияны — пушкаларын азы сар-
жагынын кайы бирээнин шиллип алы-
рынга албадан турар. Бир эвес
бис ам боо-чепселенишкенин күш
четинмес программасын кызыра-
рынын шиптирин үндүрбөс
болзувуса, бир эвес бистер чер
делегейин үштүн бири-биле бистиң
сидыггажырымысты болдурт-
пайн турар кылмал моондакташы-
кынын чок кылыры оралдашыс
болзувуса чокку айларын иштинде
оон-даа артык аар экономика
кризисини таварыш бис.

Англиянын таварышканы кризис-
тин үнүп келгенин чылдагааны
болза, делегейин чарылдырып тур-
ар чөрдүдээрини таварыштарына
бүгү болуу аргалары аякка кел-
генин орунга бистин соок дайы-
нын чорудуп тураарына болуп
турар. Ындында-ла чедишпес чиг-
етти бистиң улугулустан амыдра-
лынын денелин экижидеринге эвес,

а боо-чепсел буюрунча чарында-
рынга бисти албадан турар. Боду-
вустун бараанарчымысты оон орун-
га бисче аты-ченин, ыяшты болгаш
өске-даа чиг-етти чорударынга бел-
ден болгаш күзөп турар чурттарга
бистин садарымысты хоругдал тур-
ар. Бир эвес улус ол политиканы
өскерткенин негевес болза, бистин
социал хандырылга системасына
чаа чидиргени таварыштырып,
бистин школа өөредилишини систе-
мамынча чаа халдаашкынар эгелээр
болгаш моон мурунда миллион-
миллион кижилерини таварышканы
ажыл чок чорук база катап үер.

Тайбың камгалалының англи
комитети амгы үедө делегейин
чарылдырып турар чөрдүдээрини
таарыштырар сорулга-биле чаа кү-
женишкенин катыгарымысты улугу
база катап кыгырып тур. Болдуур
чангыс-ла арга мындыг-дыр. Беш
улуг күрүнелерини аразынга Тай-
бынын Пақтызын чарар дээш кам-
панияны деткивишаан, тайбынче
орукту, бот-боттарын билчир чорук-
ту болгаш бистин шуптувуска кы-
жанып турар чептегенишкенин
аар-бергезин чок кылырын Англия-
га улус айтып берип болур».

(СЭТА).

Кореяда болушкуннар

Кореяның Улустуң армиязының Кол командьлалының дыңадымы

ПХЕНЬЯН. Кореяның Улус-Демо-
краттыг Республикасының Улус-
тун армиязының Кол командьлалы-
ның февраль 7-де медээлээни болза,
Кореяның Улустуң армиязының ка-
тыжышкыны кыдат улустуң эки-
туриачи кезектеринин сырыл дет-
кимчези-биле америк-англи эжелек-

чилерге болгаш лисынамчы шериг-
лерге удур камгаладың тулуш-
куннарын чорударын үргүлчүлөп,
оларнын дириг кужуге болгаш тех-
никасынга улуг чидиргелерини тавары-
штырып турар.

(СЭТА).

Кореяның Улустуң армиязының дөрт чыл болган ою

Пхеньянга болган байырлыг хурал

ПХЕНЬЯН. Кореяның Улустун
армиязынын тургустунганындан бээр
дөрт чыл болган оюнга алдар бол-
дурган байырлыг хурал февраль
7-де Пхеньянга болган.

Кореяның Улустун армиязынга ал-
дар болдурган улуг илеткедди Ко-
реяның Улус-Демократтыг Респуб-
ликасынын национал камгалалынын
министри Сой Ен Ген кылган.

И. В. Сталинга, Ким Ир Сенге

болгаш Мао Цзе-дунга байырларын
хуралдың киржикчилери улуг кө-
дүрлүшкүн-биле чоруткан.

Кореяның Улустун армиязынын
дөрт чыл болган оюн таварыштыр
Кореяның Улустун армиязынын дээ-
ди командьлалчызы Ким Ир Сеннин
дужалын корей солуннар парлап
турар.

(СЭТА).

Корей улуска удур дайылдажырындан колумбий солдаттар ойталап турар

МОНТЕВИДЕО. Американнар-
ның дужалын өзүгээр корей улус-
ка удур агресци дайынга кирип
турган «эки-туриачылар» баталону
дээр колумбий баталонун Боуа-
же эеп келгенин дугайында «Де-
морасиа» деп чили солун дыңадыг
парлаан.

Солунун демдегеп турары-биле
алдыга, самдарап түргөдөн, аарыг
болгаш балыг солдаттар Колумбия-
да кээп турар, эрге-чагыргалар
оралга чаагайы-биле ужуражырын
орадажып турар. Ынчалза-даа
улус оларга онза доңгуну-биле ужу-
ражып, чазактын политикасынга
бодунун таарымнас чоруун оон-
биле илерептир турар.

Колумбий солдаттары Кореяге
чорударын албадарын орадашпы-

шаан, эрге-чагыргалар болза, хем-
чег хүлээдилгезинге чедир алба-
даашкынын яны-бүрү методтарын
ажыглап турар. Ынчалзажог кадыг
хемчеглер турза-даа колумбий сол-
даттар корей улуска удур демисе-
жиринден ойталап турарлар. «эки-
туриачылар» дээр шериглерини хөй
кезин армиядан дезип келгенер.
Оларны «Пикота» деп кара-бажы-
нда хоругдаза-даа, «ээзрегтеринин
эрге-ажыныга бараан болбозын»
олар медеглээнер.

«Кореяге чангыс-даа колумбий-
жи барбас ужурул» деп лозунг ко-
лумбий солдаттарнын болгаш патри-
оттарнын ортузунда эн-не тарап
нептерээн лозунг апарган деп солун
бижээ.

(СЭТА).

Вьетнамда француз эжелчилериниң араатанзыг чоруу

ПЕКИН. Вьетнам Демократтыг
Республикасынын Пекинде төлээлек-
тин черинин үндүрүп турар бюлле-
тенинин медеглел турары болза,
Сонгу Вьетнамда Тай-Биин мочу-
нуң бир районунга чоруткан «ол
черини аштап-арыглаар талазы-биле
чорудушкунуну» үезинде француз
шериглер 16 муң ажыг тайбын
хамаатыларын туруп хоругдаан,
оларнын хөй кезини херээженер,
бичин уруглар болгаш кырган
улус болуп турар. Ханойнун муру-
нуу талазында Ша-Бо деп черде
канчаар-даа аажок берге байдалдыг

албадан ажал кылдыртыр лагерге
оларны апарып хоругдаан.
Хоругдатарганын чөм эккеп
берген ол улустун төрөдериин ла-
геринин камгалакчылары эттеп-
сокулап турган. Аш-чуттун, аарыг-
чы болгаш хилинчектээшкенин
түнчүлүндө хоругдатарганындан
хүн-бүрүдө 50-ден 100 хире кижилер
өлүп турган, а дириг артып
калган кижилер чүгө кеш-биле
шыптырган чангыс сөөгү артан
дег арган болуп турар.

(СЭТА).

Тунисте байдалдар

ПАРИЖ. Февраль 2-де бүгү-
ниги 24 шактың ажал соксадыш-
кынын хуусаазы эрткен болза-даа
Тунис болгаш Сфакс хоорайларда
ажыл соксадышкыны үргүлчүлөш-
шаан турган деп кезээки солуннар
дыңнатканнар. «Се Суар» солунун
дыңнадып турары-биле алырга, Бон
өштүң районунда француз шериг-
лер кадыг хемчегин ажилдарын
чорутушаан турарлар. Февраль
1-де Сфакс хоорайга ажилчы чон-
нарны тардыр ойладып тургаш по-
лиция 11 кижини балыглаан, олар-
нын иштинден 3 кижилер аар балыг-
латкан.

Хөй саныг тудуп хоругдаашкы-
нарны Сфакс болгаш Сахело хоорай-
ларга чоруткулаан.

Тунис улустун бүгү-ниги ажал
соксадышкыны улуг чедишкенин
болуп эрткен дээр дугайында тунис
ажылчы чоннарнын чугааларын
«Се Суар» солун парлаан.

ПАРИЖ. «Юманите» солунун
дыңнадып турары-биле алырга, Ту-
нисте ажал соксадышкынын
шимчээшкени үргүлчүлөп турар.
Сфакста порттун чүк чүдүрүкчүлери
ажылдавын турар Февраль
3-түн эртенинде полиция элеш чаш
чүк чыскаалганын тардыр сй-
латкан болгаш 119 кижини тудуп
хоругдаан.

Кадыг хемчеглер турза-даа Габес
хоорайга болган чыскаалга ийи
муң кижилер ирилешкен. Кээр-Хеллал
хоорайга—3 муң, Редейфе болган

чыскаалга бүдүн чартык муң кижилер
киришкен. Тунис хоорайда бүгү
мазинер болгаш майгын садыглары
хаагыг хевээр турар. Өске хөй-хөй
хоорайларда база ыңдыг туруп тур-
ар.

Чурттуң хөй-хөй хоорайларында
болгаш чурттакчылыг черлеринде,
ылаңгыя Бизерта районунда бүгү-
ниги ажал соксадышкыны үргүлчү-
чүлөп турар деп «Фран-Тирер» сол-
лун дыңнаткан.

ПАРИЖ. Сус, Ферривиль хоорай-
ларда кара-бажындан тунис
патриоттары Тунисте француз ко-
лонийжи эрге-чагыргалар хостаан
деп «Юманите» солун дыңнаткан.
Ол ышкаш хосталга болгаш тайбын
дээш демиселдин тунис комитетиниң
даргазы Слиман Бен Слиман
шөдүлгеден хосталган.

Келибиге, Бени-Халедеге, Тебуль-
бага болгаш Тазеркага үөлгедип
турган кем-буруулуг чоруттарынын
илерей бээринден француз колоний-
жилер корга берген деп «Юманите»
солун бижип турар. Француз коло-
нийжилериниң хан төгүшкүнүң
араатанзыг чоруктары эжелел үе-
зинде бистин черивисе нацистернин
үөлгедип турган кем-буруулуг херек-
теринден ылгалбайн турар.

Февраль 4-те 24 тунис патриоттар
тутуруп хоругдаттарган, 4 кижилер
өлүрткен. Ол чорук хоорайнын чо-
нук киленип үндүргөн, чоң удур-
ланышынын күчүлүг чыскаалын
организастаан. (СЭТА).

Спорт

Массалыг кросс эгелээн

БАЙ-ХААК. (Телефон-биле). Танды
районда массалыг кросс эгелээн.
Район төвүндө баштайгы хүшерде
эгелээн лыжалыг кросска 200 ажыг
кижи киришкен. Оларнын иштинден
баштайгы маинаашкынарнын түн-
челинде эштер Абросимов, Шерба-
ков, Калинин болгаш оон-даа өске-
лер эки көргүзүлгени берген.

Комсомол, профвилелиндин масса-
лыг лыжа кросун районун бүгү де-
висээринге калбартырын организа-
таары-биле район төвүндө ийи
чүкчө лыжалыг ийи культбригадалар
аыттынып үнгөн. ВЛКСМ рай-
комунун ажалдакчызы эш Шерба-
ков баштаан бир бригада Балгазын-
че чоруткан. Ол бригада ында
«Пламя революции» болгаш «Новый
путь» колхозтарга барып лыжалыг
кросс ажалын организаастаар.

Районунуң куш-культура болгаш
спорт комитетинин даргазы эш Уваров
баштаан өске бригада Кочетов
суурже углап чоруткан. Ол бригада
ол ынарча турар «Сталиныч орук».

Ленин аттыг, Сталин аттыг, «Побе-
да», Буденный аттыг колхозтарга,
«Элегес» совхозка болгаш Хову-ак-
сы чурттакчылыг черге барып ажал
организаастаар.

Ол ийи бригадаларнын кайзы-
нын-даа составында 8—8 кижилер
бар. Оларнын аразында яны-бүрү
тускай эртемниг эштер бар. Ынчан-
гыш олар боттарынын барган чер-
леринге чүгө массаны кроссче эви-
ледээр эвес, а харын оон-биле ка-
ды чоран черлеринге, колхозтарга
яны-бүрү темалыг беседаларны,
номчулгаларны болгаш илеткедерини,
лекцияларны номчуур, колхоз-
тарга агротехникти өөредилгелерин
организаастаар, комсомол организа-
цияларнын хурдалдарын болгаш по-
литичээлдерин чорудар, чаксы та-
рылга кампанияныг белеткек
ажылдарын дүргөдөй талазы-биле
чер-черге массалыг агитация
ажылдарын калбартып чорудар со-
рулгалыг чоруткан культбригадалар
болур.

С. ТУШКОВ.

«Горняктың» тиилелгези

Бо чылдың февральдың 10-да, вос-
кресеньеде, Кызылдың Совет Гыва-
нини 5 чыл ою аттыг стадионда ка-
топка «Горняк» болгаш «Искра» деп
хоккей командаларынын маргылда-
шы болган.

Хүндүсүнүң мугур 13 шак турда
судьянын эдиксий эткен соонда ийи
команда урер хөгжүмүнүң үдөгизи-
биле катокче манжып үнүп кел-
ген. Бот-боттарынга байыр чедириш-
кен болгаш шөлдү шилип алганынын
соонда кончуг солун оюн эгелээн.

Оюнун инициативанын баштай
«Горняк» нитилелдини командасы
алган болгаш оюн колдуунда искра-
чыларнын эжинин чоугуна 15 ми-
нута үргүлчүлөп турда горнякчылар
бир катап кирип калганнар.

«Искра» нитилелдин анык ой-
накчылары оюнун аргазынга элээн
үр үедө чаңгып чадаш горняк-
чыларнын атакаларын ойгур шаап,
чадан турганнар. Чүгө баштайгы
оюнун ортаа үезинде искрачылар
оюнну калбарткан болгаш сан ап
эгелей берген.

Маргылдаанын бир дугаар чар-

тында сан 3:1 болуп «Горняк» ко-
манданың тиилелгези-биле доозул-
ган.

Он минута дыштанылганын соонда
искрачылар мурундазындан эки
ойнаан болгаш «Горняктын» эжиниче
мячны улаштыр-улаштыр кирип
турган.

Оон «Горняктын» камгалакчылары
боттарынын частыргаларын биле-
теш эки ойнай берген. Олар мячны
халдакчылар кончуг шын дамчы-
дып беришаан турган болгаш хал-
дакчылар «Искра» эжиниче мячны
4 катап кирген.

Сан чедип алырын искрачылар
жеже-даа оралдажырга «Горняктын»
шырап камгалалы олонын моон-
дактап турган. Маргылдаанын саны
7:6 болуп «Горняк» команданын
тиилелгези-биле оюн доозулган.

Хоккей талазы-биле Кызылга бо
чылын бир-ле дугаар болган ол мар-
гылдааны көрүкчүлөр кончуг со-
нуурган көргөн.

В. ЧЕМКОВ.

«Горняк» команданын капитаны.

Харысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

Будурулгелерин болгаш албан черлеринин удуртукчуларынга кол болгаш улуг бухгалтерлеринге

ССРЭ-нин Сан Министерствозунуң № 550 саавырынга үде-
зилээш, хүрунениң куш-ажыл ажалга кассазынын болгаш күр-
кредиттин область эргеледи ССРЭ-нин көдээ ажал-агыин хөг-
жүлдерин күрүнө чээшкени (1951 чылда үндүргөн) тардыры-биле
холбаштыр ажилчыларнын болгаш албан хаакчыларнын бижи-
дилгенин талазы-биле сөөлгү дадывыры 1952 чылдың февраль-
дым ийиги чартынын ажал төлевиринден тыртыр будурулгелер-
лерин болгаш организацияларнын удуртукчуларынга, кол бол-
гаш улуг бухгалтерлеринге дыңнадып тур.

1952 чылдың февраль 25-ке чедир хуусааның дургузунда бо
чээшкенин талазы-биле ажалга кассалары-биле кады санажылга
нын хыналдазын чорудар болгаш бижидикчилерге төлээр облига-
цияларын алган турар.

Чээшкенин облигацияларын бижидикчилерге 1952 чылдың
февральдың ийиги чартынын ажал төлевирин-биле кады тыпсыр.
Удуртукчулар, кол болгаш улуг бухгалтерлер, күрkedятке
болгаш ажалга херээнге дузалаар комиссиялар! Облигациялар-
ны бүгү-ле бижидикчилерге тыпсырын хандырылар!

Күрунениң куш-ажыл ажалга кассазынын болгаш
күркедиттин Гыва автономнуг область эргеледи.

(«Социалистичер ажилы» деп солундан).

Колхоз тургузушкунунун талазы-биле юридиктиг консультация

АЙТЫРЫГ. Колхозчуларнын нити
хуралдарынын болгаш колхоз
баштаар черинин хуралынын прото-
колдарын кандыг чурумнуг кылы-
рыл?

ХАРЫЫ. Артель кижигүнеринин
нити хуралынын болгаш колхоз
баштаар черинин хуралынын прото-
колдарын тускай протоколдар деп-
теринге бижип турар.

Протоколдар дептери ийи кезек-
тен тургустунар. Оон бир дугаар ке-
зегинге колхоз баштаар черинин ху-
ралдарынын доктаалын, ийи дугаар
кезегинге колхозчуларнын нити ху-
ралынын доктаалдарын бижир.

Колхоз баштаар черинин хуралы-
нын протоколун колхозтун санакчы-
зы кылыр, а колхозчуларнын нити
хуралынын протоколун хуралга соң-
гутурган секретарь бижип кылыр.

Колхоз баштаар черинин хуралы-
нын болгаш артель кижигүнеринин
нити хуралынын протокол бүрү-
зүн белеткээрде, анаа чыскаалдыг
дугаарын, ол ышкаш ай, хүнүн, ка-
жан кылганын айткан турар.

Колхоз баштаар черинин хуралда-
рынын протоколдарына баштаар
чериниң кижигүнеринин фамилиязын
болгаш хуралга олурушкан өске-даа
киржикчилерин, баштаар чер ху-
ралынын даргазынын болгаш секре-
таринин фамилиязын айткан турар.

Артель кижигүнеринин нити ху-
ралдарынын протоколдарына ар-
тель кижигүнеринин нити санын,
хуралга олурушкан колхоз кижигү-
неринин санын айткан турар, ол
ышкаш оон соонда хуралдың дарга-

буруузу (участокту белеткөөзини-
зынын, секретарини, президиум ке-
жигүнеринин фамилиязын айткан
турар ужурулуг.

Колхозчуларнын нити хуралы-
нын, азы колхоз баштаар черинин
хуралынын протоколунга баштай-ла
хүнүн айтырын бижир. Оон соонда
колхозчуларнын нити хуралы-
нын, азы колхоз баштаар черинин
хуралынын чугаалашкан айтыры-
ларын чыскаал аайы-биле бижир,
илеткедип болгаш хуралдың кир-
жикчилеринин санал-шүгүмчүлелин
утка-шынарын допчулап айтыр,
чугаалашкан айтыры дугайында хүлээ-
лээ алган шиптирини бижир-биле
кады, бадылаашкынын түнчелин
(шиптирин «хүлээп алар дээш»
кады кижиле бадылааны аңаа «удур»
бадылаан кижиле чежел, база каш
кижи дадагалзааныл) тодаргай би-
жээ турар ужурулуг.

Баштаар черин хуралынын про-
токолунга хуралдын даргазы бол-
гаш секретари ат салыр, а нити ху-
ралдың протоколунга хуралдың дар-
газындан, секретаринден аңгыда ол
хуралдың бүгү президиум кижигү-
нери ат салыр. Колхозчуларнын нити
хуралынын болгаш колхоз баш-
таар черин хуралынын протоколда-
рын чурумчудар дугайында ССРЭ-
нин Көдээ ажал-агы Министество-
зунуң 1950 чылдың апрель 5-те ба-
дылаан айтышкынын таныжып,
удуртулга болдулар.

АЙТЫРЫГ. Хову ажилынын бри-
гададаларына быжыглап берген бе-
лерден алган болгаш доруктуруп ө-
стүрүн кулунар дээш колхозтун
чылгы мал ажилынын ферма эрге-

лекцизине немелде төлевирни са-
нап бээр бе?

ХАРЫЫ. Төрүүрүнге кадык деп
шинчээ бүгү белерин эджерилге-би-
ле хандыган болгаш боттарынга
быжыглап берген белерден 60 хуу-
дан эвээш эвес кулунарны өстүрүп
доруктурган аят ажаакчызынга, чыл-
гы мал фермазынын эргелекчизинге,
база быжыглап берген белерден 60
хуудан эвээш эвес кулунарны ал-
ган чылгы эргелекчизинге чылдын
төңгүзүндө кулун бүрүзүңе-ле 6—6
килограмм тарааны тыпсып бээр.
(ССРЭ-нин Көдээ ажал-агы